

Op weg naar een groener Montferland

*Een strategisch plan voor het groener maken van tuinen in de gemeente
Montferland*

Auteur: V. Jeronimus

HVHL-begeleider: D.J. Stobbelaar

Datum: 13 juni 2022

Opleiding: Bos- en Natuurbeheer

Begeleider afstudeerplek: E. Witter

Bachelor scriptie

Hogeschool van Hall Larenstein

Colofon

Titel	Op weg naar een groener Montferland, Een strategisch plan voor het groener maken van tuinen in de gemeente Montferland
Product	Afstudeerscriptie
Opleiding	Bos- en Natuurbeheer
School	Van Hall Larenstein Larensteinselaan 26a 6882 CT Velp
Afstudeerlocatie	Econsultancy Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem

Voorwoord

Voor u ligt de scriptie 'Op weg naar een groener Montferland'. De scriptie betreft een afstudeerscriptie voor de opleiding Bos- en Natuurbeheer aan het van Hall Larenstein college te Velp. De scriptie omvat een strategisch plan waarin onderzoek is gedaan naar de factoren van gedragsveranderingen die een rol spelen in de keuze vorming van de tuininrichting en welke factoren meewegen in de weg naar het veranderen richting een groenere tuin. Het onderzoek heeft betrekking tot de inwoners van de gemeente Montferland en is geschreven voor de gemeente Montferland. De opdrachtgever van het onderzoek is ingenieursbureau Econsultancy.

Ik wil Econsultancy en de gemeente Montferland bedanken voor het aanbieden van deze kans om mijn afstudeerscriptie over dit onderwerp te mogen schrijven. Ik wil mijn begeleider Edwin Witter van Econsultancy bedanken voor zijn fijne begeleiding en feedback. Daarnaast wil ik mijn HVHL-begeleiders Derk Jan Stobbelaar en Giel Bongers bedanken voor hun feedback en begeleiding tijdens mijn afstudeerperiode. Ook wil ik Renate Meiland van de gemeente Montferland bedanken voor haar feedback en input. Tot slot wil ik Ineke Meijer en Christiaan Jeronimus bedanken voor de steun gedurende deze afstudeerperiode.

Samenvatting

In rap tempo worden tuinen in Nederland verhard en zo ook in de gemeente Montferland. Het verharderen van tuinen heeft een negatief effect op de klimaatbestendigheid van een tuin en bevordert het dalen van de stedelijke biodiversiteit.

Het doel van dit strategisch plan is om een plan aan te bieden die bijdraagt aan het groener inrichten van tuinen. Om tot het strategisch plan te komen is er onderzoek gedaan naar de gedragsprocessen die een rol spelen in het verharderen van tuinen en naar de gedragsprocessen die juist de sleutel zijn tot het vergroenen van tuinen. Daarnaast is ook het netwerk dat betrekking heeft tot de tuininrichting in kaart gebracht en is er gekeken naar gemeenten en organisaties die al bezig zijn met interventies.

Om de gedragsprocessen in kaart te brengen is gebruik gemaakt van het persuasive by design model. Een model waarin gedrag is uitgesplitst over vijf gedragsfactoren “Weten en vinden”, “Zien en beseffen”, “Gewoonte en impulsen”, “Doen en blijven doen” en “Kunnen en willen”. Het persuasive by design model vormt de basis voor de enquête. Omdat met de enquête voornamelijk mensen met een groene tuin bereikt worden zijn er daarnaast interviews afgenomen bij inwoners met een laag groen percentage. Het netwerk is middels een BULG-analyse in kaart gebracht. Voor het kijken naar referenties is er een interview gehouden met ZutphenEnergie, een organisatie die zich onder andere inzet voor vergroening van tuinen.

Uit de enquête en de interviews zijn de factoren naar voren gekomen die een sleutelrol spelen in de keuze voor de inrichting. De belangrijkste conclusies vormen samen het programma van eisen. Het programma van eisen vormt vervolgens weer de basis voor het strategisch plan. Uit het onderzoek en het programma van eisen zijn er zes groepen te onderscheiden:

Groep 1 Inwoners die een groene tuin bezitten en daarbij natuur en biodiversiteit belangrijk vinden maar niet weten wat ze in praktijk moeten doen om een bijdrage te leveren aan biodiversiteit. Groep 2 Inwoners die de functie van hun tuin het belangrijkste vinden en groen zien als een verlies van ruimte en een bedreiging voor het gebruik. Groep 3 Inwoners die een groene tuin te veel werk vinden en aangeven geen groene vingers te hebben. Groep 4 Inwoners die wel graag hun tuin zouden willen vergroenen maar dit niet doen vanwege de hoge kosten. Groep 5 Inwoners die graag een groene tuin zouden willen maar fysiek niet in staat zijn de tuin in te richten en te onderhouden. Groep 6. Inwoners met een nagenoeg volledig verharde tuin, die niet willen veranderen en geen voordelen zien in het hebben van een groene tuin.

De belangrijkste interventies richten zich op het aanbieden van kennis en hulp aan de inwoners van Montferland. De kennis zal gericht zijn op het tegengaan van foutieve veronderstellingen, biodiversiteit, het wijzen op de voordelen en het bieden van oplossingen. Het aanbieden van kennis dient op diverse manieren gedaan te worden zoals middels een website, voorlichtingen, door het delen van kennis middels een tuincoach en door het samenstellen van een vrijwilligersteam. Een tuincoach kan hulp aanbieden door bijvoorbeeld samen met de tuineigenaar te kijken naar conflicten en hoe deze op te lossen. Een vrijwilligersteam kan in worden gezet voor het bieden van fysieke ondersteuning bij inrichting en onderhoud. Tot slot vormt het motiveren een grote rol in de sleutel naar het uiteindelijk uitvoeren van de daadwerkelijke vergroening van de tuinen. Het motiveren van inwoners kan gedaan worden door een acties te organiseren als “Tegel eruit, plant erin”. Een belangrijke partner voor de uitvoering van het strategisch plan is stichting Steenbreek.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Probleembeschrijving	6
1.3 Doelstelling en duurzaamheid	8
1.4 Leeswijzer.....	9
2. Theorie gedragsverandering.....	10
2.1 Persuasive by designmodel.....	10
3. Methodologie	12
4. Resultaten.....	16
4.1 Resultaten enquête.....	16
4.1.1 Demografie steekproef.....	16
4.2.1 Weten en vinden	17
4.2.2 Zien en beseffen.....	22
4.2.3 Willen en kunnen	24
4.2.4 Gewoontes en impulsen	26
4.3 Resultaten interviews	29
4.6 Externe beïnvloeding op gedrag.....	31
4.5 Referentie ZutphenEnergie	35
5. Programma van eisen.....	37
6. Strategisch plan	41
7. Aanbevelingen	45
8. Discussie	47
8.1 Methodische discussie	47
8.2 Inhoudelijke discussie	48
Bibliografie	49
Bijlagen.....	51
Enquête	52
Grafieken en resultaten enquête	56
Interviews.....	75
Begrippenlijst.....	83

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds dat het duidelijk is geworden dat de biodiversiteit wereldwijd hard achteruitgaat is er meer aandacht voor het stoppen van de achteruitgang en het herstellen van de biodiversiteit. Gemeenten voelen de noodzaak om lokaal biodiversiteit te vergroten, zo ook de gemeente Montferland is gebleken uit gesprekken en het biodiversiteitsplan (Econsultancy & gemeente Montferland, 2021).

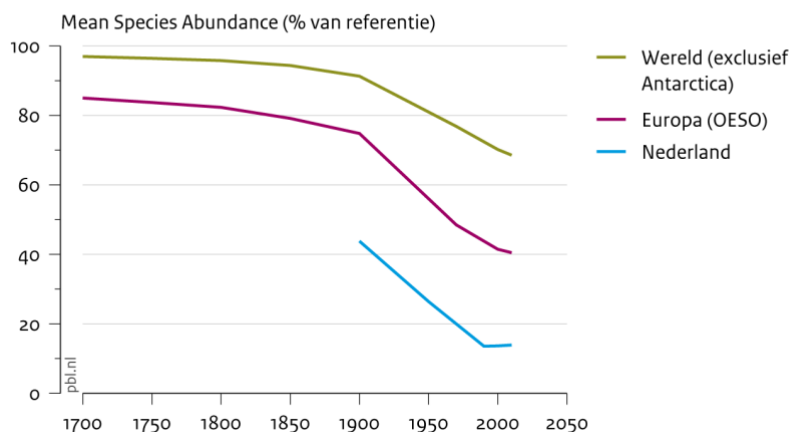
In het voorjaar van 2021 heeft Econsultancy voor de gemeente Montferland een biomorfologische kaart opgesteld (Econsultancy, 2021). De biomorfologische kaart heeft voor de gehele gemeente de biodiversiteit in kaart gebracht. Uit het onderzoek is onder andere naar voren gekomen dat veel tuinen betegeld zijn. Dit is een landelijke trend die zichtbaar is. Daarnaast worden de gazons strak gemaaid, worden er weinig inheemse plantensoorten toegepast en zijn er geen rommelhoekjes meer te vinden.

De trend van het verharden van tuinen begint een heus probleem te worden met vele negatieve effecten zo blijkt uit meerdere onderzoeken (Nemo Kennislink, 2017). De noodzaak om deze trend en de negatieve effecten hiervan tegen te gaan vormen de aanleiding voor dit rapport.

1.2 Probleembeschrijving

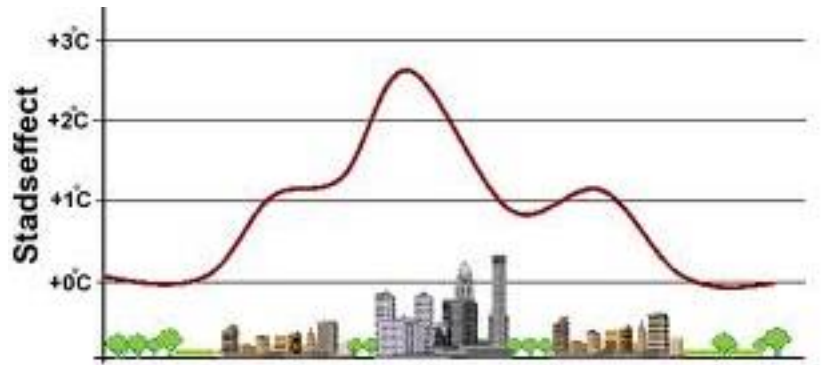
De biodiversiteit gaat wereldwijd hard achteruit en in Nederland is het niet anders (Wageningen University & Research, 2019). In fig.1 is de achteruitgang duidelijk weergegeven. De leefomgeving van soorten komt steeds verder onder druk te staan. Veel van deze soorten ontdekken de stad als leefgebied waardoor de stedelijke omgeving belangrijker wordt als toekomstig habitat (Wageningen University & Research, 2021). Naast deze ontwikkeling in het stedelijke gebied wordt ook steeds duidelijker dat het veranderende klimaat invloed uitoefent.

Biodiversiteit

Figuur 1. Achteruitgang biodiversiteit op meerdere schalen (Rijksoverheid, 2013)

Door het ontbreken van veel groen in de woonomgeving ontstaat het “hitte-eiland effect”. Het “hitte-eiland effect” laat zien dat in de stedelijke omgeving, als gevolg van vele gebouwen, huizen, wegen en stenen, veel warmte vastgehouden wordt. Het gevolg is dat stedelijk gebied een hogere temperatuur heeft dan de omliggende landbouw of natuurlijke omgeving, zie fig. 2 (Atlas Leefomgeving, 2021).

Figuur 2. Visuele weergave hitte eiland effect (Hitte-eilanden, 2012)

Naast het effect op de temperatuur speelt het neerslagpatroon ook een rol. Door de toenemende extreme buien komen er vaker overstromingen voor in het stedelijke gebied. In een gebied met veel bestrating is er weinig buffering en staan de straten vaker blank wat voor de nodige overlast zorgt (Wageningen University & Research, 2021). Ook het riool wordt hierdoor vaker overbelast.

Uit onderzoek is tevens gebleken dat een natuurlijke omgeving met bomen en planten zorgt voor meer geluk en minder stress. Daarmee is de kans lager op stress-gerelateerde aandoeningen, zoals hart- en vaatziekten en depressies (IVN, 2016). Daarnaast wordt de vitaliteit en creativiteit bevorderd. Ook neemt het sociale contact in een groene omgeving toe (Wageningen University & Research, 2021). Een groene omgeving is dan ook van maatschappelijk belang om de gezondheid van niet alleen de biodiversiteit maar ook de mentale- en lichamelijke gezondheid te waarborgen.

Ondanks veel aandacht voor groene tuinen in diverse media en initiatieven van onder andere Stichting Steenbreek en de Vogelbescherming blijkt dat de trend nog steeds het verharderen van tuinen is. Ondanks de voordelen kiezen particulieren in toenemende mate voor een onderhoudsarme tuin welke verhard en omheind is (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2016). Organisaties die zich hardmaken voor groene tuinen krijgen het gevoel alleen de mensen uit hun eigen achter ban te bereiken (Reijnders, 2018).

Gebleken is dat gemiddeld 36% van de tuinen in Nederland bedekt is met groen (Deloitte, 2019). Dit betekent dat er enorm veel potentie ligt in de overige 64% waarvan de oppervlakte zo'n 1.4 miljard m² bedraagt. Ook blijkt dat kleinere tuinen over het algemeen minder groen zijn dan grote tuinen (Deloitte, 2019).

Over de motivatie van het grijs blijven of juist de keuze voor het verharderen van tuinen zijn onderzoeken gedaan, waaronder “Van grijs naar groene tuinen, waarom tuinen grijs blijven” (Reijnders, 2018) en “Greening the City: How to Get Rid of Garden Pavement! The ‘Steenbreek’ Program as a Dutch Example” (Stobbelaar, van der Knaap, & Spijker, 2021).

Bij het laatstgenoemde onderzoek is gekeken naar welke gedragsprocessen een rol spelen in het vervangen van stenen door groen. Hieruit is gebleken dat de omgeving een grote rol speelt in het generen van een goed voorbeeld. Daarnaast blijken projecten als “steen voor een plant” waar een steen gratis geruild kan worden voor een plant succesvol bij de groep mensen welke al gemotiveerd zijn om hun tuin te willen vergroenen. Ook blijkt het gedragspatroon waarin de manier van onderhoud wordt uitgevoerd lastig te doorbreken vanwege het vaste patroon.

In het kader van biodiversiteit heeft de gemeente Montferland Econsultancy de opdracht gegeven een Biomorfologische kaart te maken. Deze kaart brengt per deelgebied binnen de gemeente de biodiversiteit in beeld en vertelt daarbij het ecologisch functioneren en welke bedreigen hier een rol spelen.

Tijdens het proces van het vormen van de Biomorfologische kaart voor de gemeente Montferland werd duidelijk dat er ook hier in de stedelijke omgeving weinig groen aanwezig is in de tuinen. Wanneer er wel groen aanwezig is bestaat deze vaak uit een strak gemaaid gazon. Daarnaast worden weinig inheemse plantensoorten toegepast waardoor ze weinig geschikt zijn voor insecten, vogels en zoogdieren.

Om weerstand te bieden aan het veranderende klimaat en de biodiversiteit te laten groeien in de stedelijke omgeving is de vraag gerezen hoe de gemeente kan bijdragen aan het vergroenen van tuinen. Er zijn veel initiatieven vanuit andere gemeenten en organisaties die gericht zijn op het vergroenen van tuinen. De meest bekende is operatie Steenbreek. De deelnemers aan dergelijke projecten zijn tot nu toe echter uitzonderingen.

Gemeente Montferland heeft zelf al onderzoek gedaan na klimaatadaptatie en openbaar groenbeheer. Hieruit is gebleken 47% van de ondervraagde zich soms zorgen maakt en 39% zich vaak zorgen maakt over klimaatverandering. Van de ondervraagde zou 38% met behulp van de gemeente sneller aan de slag gaan om maatregelen tegen klimaatverandering te nemen. Daarbij zou een deel ook rondom thuis maatregelen willen nemen (Gemeente Montferland, 2021).

De vraag blijft over: Welke strategieën kan de gemeente Montferland toepassen om de inwoners van Montferland hun tuin te laten vergroenen en daarbij de biodiversiteit te vergroten?

Om deze vraag te beantwoorden zijn meerdere inzichten van belang. Het probleem is dat de trend laat zien dat tuinen steeds vaker verhard worden. Het verharderen van tuinen is een vorm van gedrag. Omdat dit specifieke gedrag veranderd dient te worden is er inzicht nodig in het huidige gedrag. Het huidige gedrag dient onderzocht te worden om hier passende strategieën op toe te kunnen passen. Daarnaast is het noodzakelijk om externe invloeden van de omgeving op het gedrag in kaart te brengen.

1.3 Doelstelling en duurzaamheid

Het doel van dit rapport is het formuleren van passende strategieën die zullen moeten leiden tot het vergroenen van tuinen en het tegen gaan van de verharding. Daarbij zal er inzicht gegenereerd worden, middels een onderzoek, in de achterliggende gedragsprocessen. Met de huidige interventies worden niet alle burgers bereikt en blijft er veel potentie onbenut.

In het kader van duurzaamheid zal het onderzoek een strategisch plan bieden om de trend van het verhard blijven en worden van tuinen tegen te gaan. Wanneer er meer tuinen groen ingericht worden zal dit meerdere positieve factoren beïnvloeden. Zo zal de afvoer van regenwater worden verbeterd waardoor de druk op de riolering zal afnemen. Daarbij zal ook de hitte in het stedelijke gebied afnemen wat het “hitte-eiland effect” zal verminderen. Tot slot zal een groene tuin de gezondheid van de mens zelf ten goede komen. Stress gerelateerde klachten zullen verminderd worden. De kennis over gedragsverandering die voortgebracht wordt uit dit onderzoek kan ook voor grote waarde zijn voor andere gemeenten.

1.4 Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk wordt de aanleiding en het doel van het rapport beschreven. Hierbij wordt het probleem beschreven en geanalyseerd. Ook wordt gekeken naar de duurzaamheid van het onderzoek. In hoofdstuk 2 wordt gekeken naar het theoretisch kader. In dit hoofdstuk wordt het gebruikte model beschreven. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte methode gepresenteerd. Hierbij worden alle stappen toegelicht die zijn gemaakt in de totstandkoming van het rapport. Hoofdstuk 4 is het hoofdstuk waar alle resultaten uit het onderzoek worden gepresenteerd. Dit gebeurt onder andere aan de hand van grafieken. Hoofdstuk 5 bestaat uit het programma van eisen. In hoofdstuk 6 wordt het strategisch plan gepresenteerd middels een missie, visie, doelgroepen met specifieke doelstellingen en acties. In hoofdstuk 7 worden aanbevelingen gegeven die zijn voortgekomen uit de kennis die is opgedaan uit het onderzoek. Het laatste hoofdstuk (8) bestaat uit twee paragrafen waarbij de eerste paragraaf ingaat op een kritisch reflectie ten aanzien van de toegepaste methode. De tweede paragraaf gaat in op inhoud van het onderzoek en hoe dit zich verhoudt tot andere onderzoeken. In de bijlage zijn de enquête, grafieken en uitslagen van de enquête terug te vinden. Daarnaast staan daar de uitgeschreven interviews en is er een begrippenlijst toegevoegd.

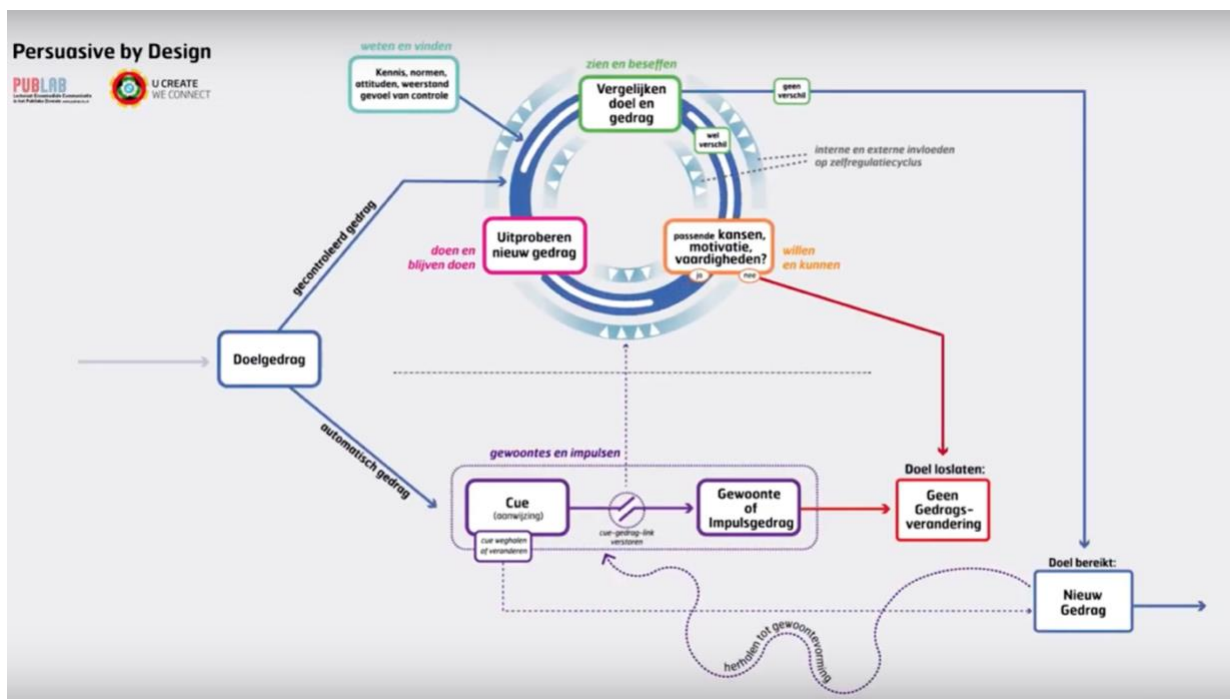
2. Theorie gedragsverandering

Gedragsverandering is een complex gegeven dat sterk afhankelijk is van allerlei factoren. Om meer kennis te vergaren rondom gedragsverandering zijn er modellen ontwikkeld die hier inzicht in bieden. Er is gekozen om gebruik te maken van het Persuasive by Design model. Hoewel er diverse modellen zijn om gedragsverandering in beeld te brengen is gekozen voor dit model omdat het naast het in kaart brengen van gedragsfactoren ook in de insteek heeft om toepasbare strategieën te vormen.

Een bijkomend voordeel van deze methode is dat er een draaiboek voorhanden is. In dit draaiboek staat het model beschreven en worden er concrete voorbeelden gegeven van hoe gedragsbeïnvloeding in praktijk werkt. Dat maakt de complexiteit van gedragsverandering eenvoudiger te begrijpen en het toegankelijker om het model toe te passen. In dit hoofdstuk wordt het gekozen model toegelicht.

2.1 Persuasive by designmodel

Om een gedegen strategisch plan te vormen dat effect heeft is het belangrijk om meerdere factoren rondom gedragsprocessen in beeld te krijgen. Om een fundament te vormen is gebruik gemaakt van het “Persuasive by designmodel” dat tot stand is gekomen naar aanleiding van een samenwerking tussen ontwerpbureaus en wetenschappers Sander Hermesen en Reint Jan Renes van de Hogeschool Utrecht.

Figuur 3. Persuasive by Design model (Hermesen & Renes, 2016)

Het “Persuasive by design model” is een gedragsmodel dat bestaat uit vijf aspecten, zie fig 3. Het model is zowel ontwikkeld om inzicht te bieden in de psychologie achter gedragsverandering als om deze kennis toepasbaar te maken richting het gewenst doelgedrag.

Het model richt zich op vijf gedragsprocessen: “Gewoontes en Impulsen”, “Weten en Vinden”, “Zien en Beseffen”, “Willen en Kunnen” en “Doen en Blijven Doen”. Deze hoofdaspecten zijn gebruikt om doelgerichte vragen te ontwikkelen voor de enquête en interviews. Het aspect “Doen en Blijven doen” is waar het onderzoek voornamelijk antwoord op dient te geven.

Welke gedragsprocessen worden gebruikt om gedragsverandering te bewerkstelligen hangt af van de doelgroep. Gedragsverandering verloopt vaak over meerdere aspecten. Het ene aspect kan invloed uitoefenen op het andere. Een voorbeeld hiervan kan zijn dat iemand niet weet dat een groene tuin zorgt voor een betere afvoer van water. Wanneer de kennis ontbreekt kan dit invloed hebben op het wel of niet willen van een groene tuin. Iedere lens wordt hieronder nader toegelicht.

Weten en vinden

Weten en vinden speelt onder andere in op de kennis van mensen. Weten mensen de positieve effecten van een groene tuin? En vinden ze dit belangrijk? Kennis en bewustzijn is hierbij essentieel maar ook welke norm en mening iemand heeft.

Zien en beseffen

Is het effect van bepaalde gedragingen zichtbaar en wordt dit beseft? Deze vragen staan centraal in dit aspect van gedrag. Ziet iemand bijvoorbeeld dat er meer water blijft liggen in een verharde tuin en is het besef aanwezig dat een groene tuin hierin aanzienlijke verandering te weeg brengt?

Willen en kunnen

Bij dit aspect van het gedrag is motivatie een enorm belangrijk punt. Er bestaat intrinsieke motivatie wat vanuit een persoon zelf komt. Daarnaast is er extrinsieke motivatie waarmee een beloning of negatieve consequenties samengaat. Ook is de vraag of iemand in staat is iets te doen van belang. Dit kan zowel fysiek zijn als het ontbreken van de juiste vaardigheden of financiële middelen.

Gewoontes en impulsen

Dit aspect van het menselijk gedrag vindt onbewust plaats en wordt beïnvloed door meerdere factoren. De invloed van de omgeving is een onderdeel wat invloed uitoefent. Als meer en deel van de tuinen in de omgeving verhard is bepaald dit de norm. Hetzelfde geldt voor wat bijvoorbeeld aangeboden wordt bij tuincentra. Wanneer hier voornamelijk stenen verkocht worden of voorbeelden van verharde tuinen worden laten zien wordt hierdoor de keuze beïnvloed. Daarnaast speelt ook de gewoonte van het type onderhoud een rol.

Doen en blijven doen

Het aspect van doen en blijven doen valt en staat bij wilskracht en motivatie. Het hebben van een concreet doel helpt bij het aanzetten tot actie. Ook externe factoren als wat anderen doen speelt een grote rol in het doen en blijven doen van ander gedrag.

3. Methodologie

Aan de hand van de stappen die genomen worden in de flowchart in figuur 4, wordt de methode in dit hoofdstuk beschreven. Per stap wordt de toegepaste methode toegelicht.

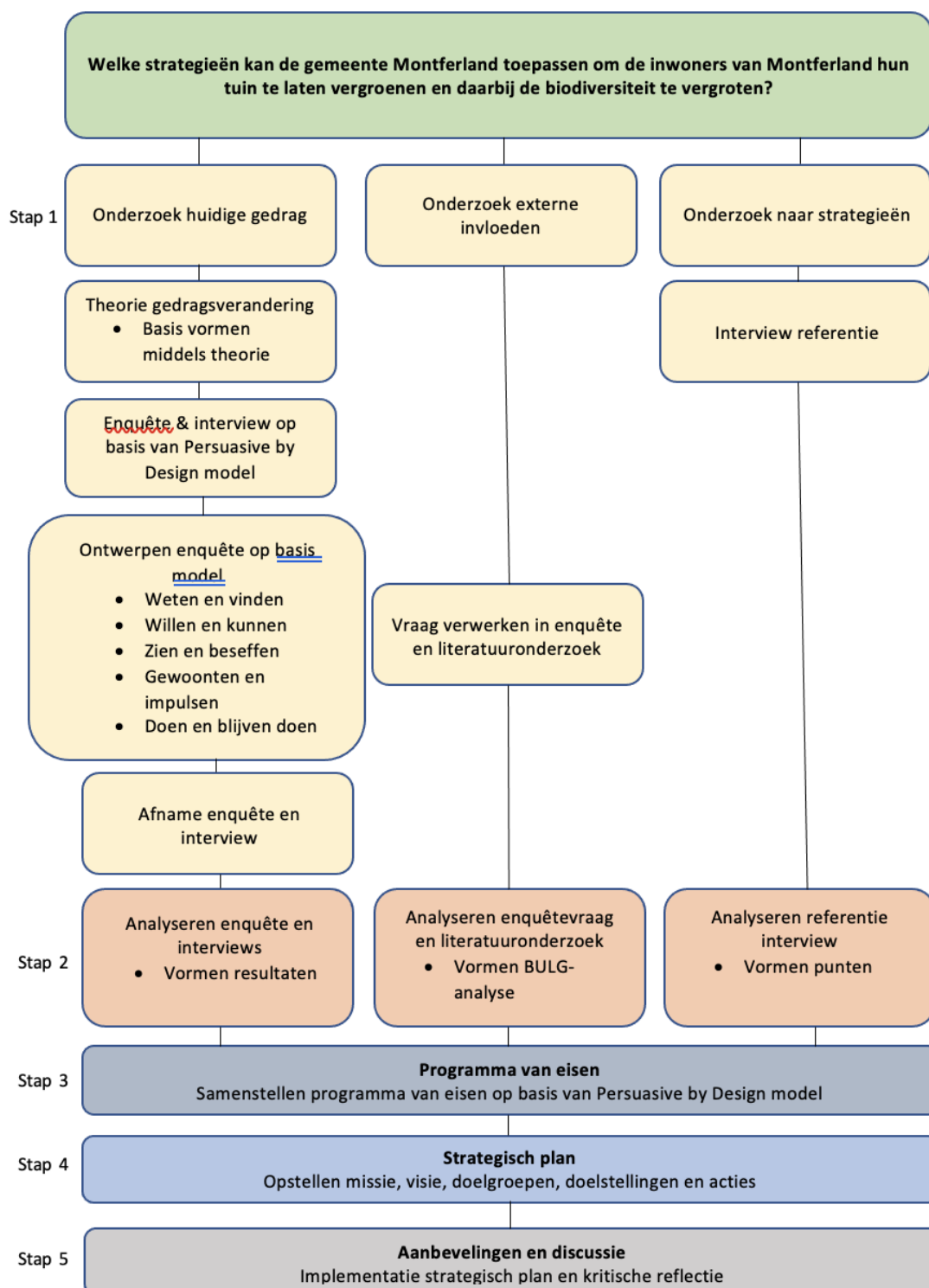

Fig. 4 Flowchart van de methode

Stap 1: Basis vormen onderzoek en informatie verzamelen.

Het probleem is inmiddels bekend dat de gemeente Montferland inwoners wil aanzetten tot het vergroenen en het inrichten van tuinen waarbij de biodiversiteit vergroot wordt. Echter weer de gemeente niet welke strategieën hiervoor gebruikt kunnen worden. Om antwoord op deze vraag te kunnen geven moet er eerst gekeken worden naar de achterliggende theorie. Want hoe werkt gedragsverandering? Middels het persuasive by design model, zie hoofdstuk 2, is inzicht gegenereerd in hoe gedragsverandering werkt.

Het persuasive by design model stelt dat gedragsverandering over vijf gedragsprocessen verloopt. Dit zijn “weten en vinden”, “willen en kunnen”, “zien en beseffen”, “gewoonten en impulsen” en tot slot “doen en blijven doen”.

De vraag is vervolgens welke gedragsprocessen, ten opzichte van het niet of juist wel willen vergroenen van tuinen, een rol spelen bij de inwoners van de gemeente Montferland. Om dit te beantwoorden is er een enquête ontwikkeld. De enquête richt zich specifiek op de vijf gedragsprocessen. Zo wordt er gekeken bij “weten en vinden” welke kennis de inwoner bezit ten opzichte van biodiversiteit, wat de mening is over groen in de tuin en of men bewust is van de voordelen van een groene tuin.

Bij “willen en kunnen” staan vragen centraal als wat zijn redenen om wel te vergroenen, of juist niet en tegens welke obstakels de inwoners lopen. Het gedragsproces “zien en beseffen” richt zich op het zien en ervaren van de negatieve effecten van een versteende tuin. Bij “gewoonten en impulsen” wordt er gericht gevraagd naar type onderhoud en frequentie, met als doel om te onderzoeken of er rekening wordt gehouden met de biodiversiteit. Het “doen en blijven doen” is uiteindelijk het gedragsproces dat aangesproken dient te worden met de strategie.

Daarnaast zijn er vragen gesteld als, hoe ziet deze groep eruit omtrent: “leeftijd”, “geslacht”, “grootte van het huishouden”, “tuingrootte”, “groenpercentage” en “bezit iemand een huis of is er sprake van huur”. Deze resultaten vormen samen een demografische weergave van de doelgroep. De enquête is afgenomen door gebruik te maken van het online enquête programma SurveyMonkey en is verspreid middels de facebookpagina van de gemeente Montferland.

De doelgroep van de enquête is bereikt middels een steekproef dat bereikt is door de enquête via de facebook pagina van de gemeente Montferland te verspreiden. De gemeente Montferland heeft 36.031 inwoners (Allecijfers.nl, 2021) en de enquête is door 306 inwoners ingevuld. Dit heeft als resultaat dat er een betrouwbaarheidsniveau van 90% is behaald met een foutmarge van 5% (Corpos, 2022).

Omdat de enquête voornamelijk ingevuld wordt door de inwoners die al in het bezit zijn van een groene tuin. Zijn er 7 interviews afgenomen waarbij vragen centraal stonden als “waarom heeft u uw tuin zo ingericht zoals deze nu is?” en of iemand graag groen in de tuin ziet en of ze open staan voor vergroening.

Als één na laatste actie is in deze stap onderzocht hoe het netwerk van de inwoners ten aanzien van tuininrichting eruitziet. De basis is gevormd door de vraag “Als u uw tuin opnieuw zou inrichten, waar haalt u inspiratie vandaan?” in de enquête op te nemen. Op deze wijze is direct duidelijk welke partijen van belang zijn.

Om een beter beeld te krijgen over welke strategieën aan kunnen zetten tot “doen en blijven doen” en daarmee gedragsverandering tot gevolg hebben, is er een referentie interview gehouden. Dit interview is afgenomen bij ZutphenEnergie, een lokale energieleverancier met ervaring rondom vergroeningsprojecten.

Het resultaat van stap 1 is een enquête, dataset van de enquête en zeven uitgeschreven interviews met inwoners waarbij de tuin nagenoeg volledig verhard is en één referentie interview.

Stap 2: Analyseren data

Allereerst wordt aan de hand van de data de demografie van de groep in kaart gebracht. Vervolgens wordt per gedragsproces het resultaat uit de enquête onderzocht. Hierbij worden opvallende uitkomsten besproken en toegelicht aan de hand van grafieken. Ook wordt er onderzocht of inwoners met de minst groene tuin meer of juist minder overlast ervaren van warmte en regenoverlast en of er verschil zit tussen de kennis rondom de voordelen van een groene tuin. Dit wordt gedaan om te onderzoeken of er mogelijke aanknopingspunten voor het programma van eisen te vinden zijn.

Van de afgenomen interviews worden de belangrijkste uitkomsten beschreven. Vervolgens worden de uitkomsten gecategoriseerd in gedragsprocessen van het persuasive by design model. Dit houdt bijvoorbeeld in dat als iemand niet wil vergroenen omdat dit te veel werk is, dit valt onder “willen en kunnen”.

Het netwerk en de externe beïnvloeding rondom de inwoners is in kaart gebracht middels een netwerkanalyse op basis van een BULG-analyse. De BULG-analyse werkt op basis van vier belangengroepen: beïnvloeders, beslissers, gebruikers en uitvoerders. Daarnaast kan iedere belangengroep tot één of meerdere rollen behoren: meebepalen, meewerken, meedenken en meeweten. Deze analyse is op basis van literatuurstudie en de enquête gevormd en geeft een duidelijk inzicht in de positie en de rol dat het netwerk speelt bij de inrichting van een tuin. Een BULG-analyse is de beste methode om het netwerk en de positie in beeld te brengen.

Tot slot wordt in deze stap het referentie interview beschreven en worden hier aanknopingspunten belicht die waardevol zijn om mee te nemen is het programma van eisen. Het resultaat van deze stap is het hoofdstuk resultaten.

Stap 3: Vormen programma van eisen

Aan de hand van het onderzoek wordt het programma van eisen opgesteld. Het programma van eisen is tevens opgedeeld aan de hand van het persuasive by design model. Voor ieder gedragsproces worden de belangrijkste eisen beschreven. Daarnaast worden ook aanvullende eisen meegenomen in het programma die zijn voortgekomen uit het referentie interview en de BULG-analyse. Het resultaat bestaat uit een hoofdstuk waarin alle eisen worden gepresenteerd in een tabel en worden beschreven. Daarnaast wordt op basis van het onderzoek en het programma van eisen verschillende doelgroepen onderscheiden.

Stap 4: Vormen van het strategisch plan

Op basis van het biodiversiteitsplan (Econsultancy & gemeente Montferland, 2021) wordt de visie en missie gevormd. De doelgroepen die onderscheiden zijn worden nader toegelicht. Bij deze groepen spelen andere gedragsprocessen een rol waardoor ook een andere doelstelling en actie is vereist.

Naar aanleiding van de behoefte van iedere specifieke doelgroep wordt er een doelstelling opgesteld. De doelstelling specificeert de behoefte waarop vervolgens een actie wordt beschreven.

De actie is specifiek voor iedere doelgroep en wordt gevormd door interventies die al bewezen hebben succesvol te zijn. De interventies die dit zijn, zijn uit literatuuronderzoek en het referentie interview verkregen.

Stap 5: Aanbeveling en kritische reflectie

In deze stap worden de aanbevelingen geformuleerd. In het hoofdstuk aanbeveling wordt er beschreven hoe het strategisch plan geïmplementeerd kan worden in het huidige biodiversiteitsplan (Econsultancy & gemeente Montferland, 2021).

Als laatste stap in het proces wordt er in de discussie kritisch gereflecteerd op de inhoud en op de gekozen methode. Bij de reflectie op de inhoud worden de resultaten vergeleken met de resultaten van soortgelijke onderzoeken. Bij de methodische discussie wordt juist de methode kritisch bekeken. Het resultaat is een hoofdstuk discussie met twee aparte paragrafen.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd die zijn voortgekomen uit het onderzoek. Allereerst wordt er gekeken naar de demografie van de steekproef. Daarna wordt er gekeken naar de resultaten van de enquête. Hierbij wordt per aspect van het persuasive by design model het resultaat geanalyseerd. De resultaten worden ondersteunt met grafieken. Een overzicht van alle uitkomsten en grafieken van de enquête is terug te vinden in de bijlage. Vervolgens worden de resultaten van de interviews van een aantal inwoners van Montferland gepresenteerd. Hierna volgen de resultaten van het onderzoek naar de externe beïnvloeding. Het hoofdstuk resultaten wordt afgesloten met het referentie onderzoek dat gedaan is middels een interview met ZutphenEnergie.

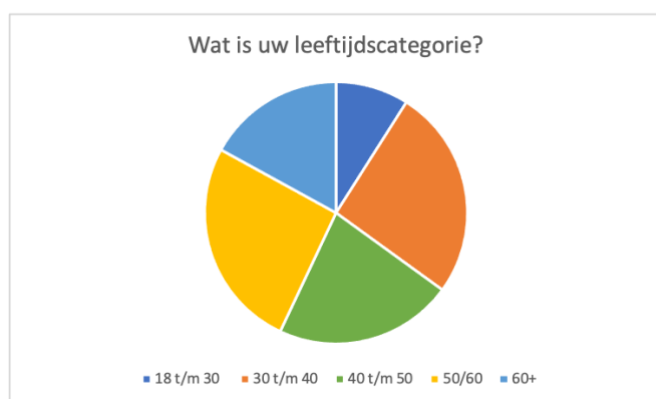
4.1 Resultaten enquête

Middels de enquête zijn de gedragsfactoren van het Persuasive by Design model, zie hoofdstuk 2, ondervraagd. In dit hoofdstuk wordt per gedragsfactor gekeken naar de resultaten van de enquête. Ieder gedragsfactor betreft een subhoofdstuk.

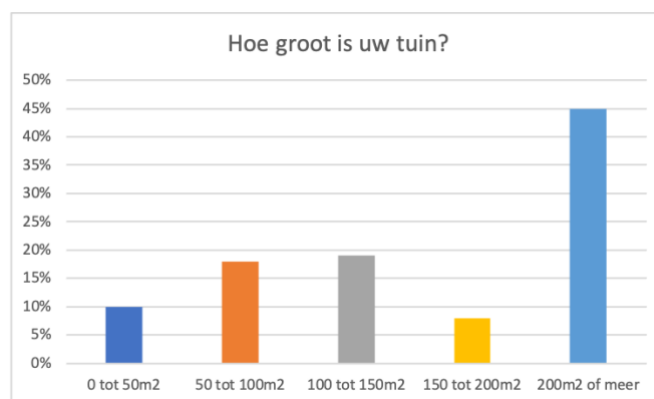
4.1.1 Demografie steekproef

Als er gekeken wordt naar de demografische gegevens van de deelnemers van de enquête is te zien dat alle leeftijdscategorieën vertegenwoordigd zijn, zie fig. 5. De groep 18 t/m 30 jaar is het kleinst.

De steekproef bestaat voor het grootste gedeelte uit vrouwelijke deelnemers (72%) en verreweg de meeste deelnemers zijn in het bezit van een koopwoning (89%), zie bijlage. De grootste groep wordt gevormd door inwoners met een tuin die meer dan 200 vierkante meter omvat. Gevolgd door 50 tot 100m² en 100 tot 150m², zie fig. 6.

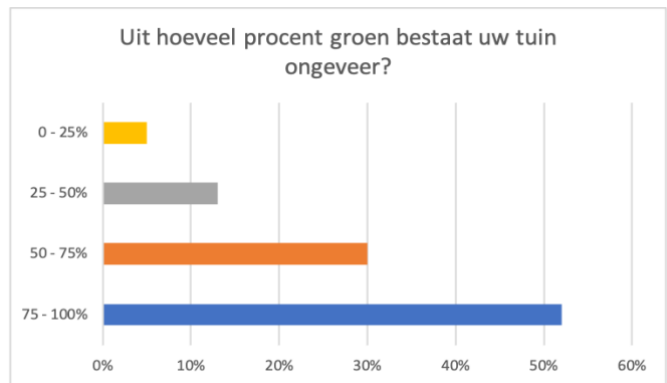

Figuur 5. Procentuele verdeling van de leeftijdscategorie.

Figuur 6. Procentuele verdeling van de tuingrootte.

Wat opvalt is dat meer dan de helft van alle deelnemers tuinen bezitten met een groenpercentage van 75 tot 100%, gevolgd door 50 – 75% en de kleinste groep wordt gevormd door 0 – 25 % groenpercentage, zie fig. 7.

Figuur 7. Procentuele verdeling van het groenpercentage van de tuin.

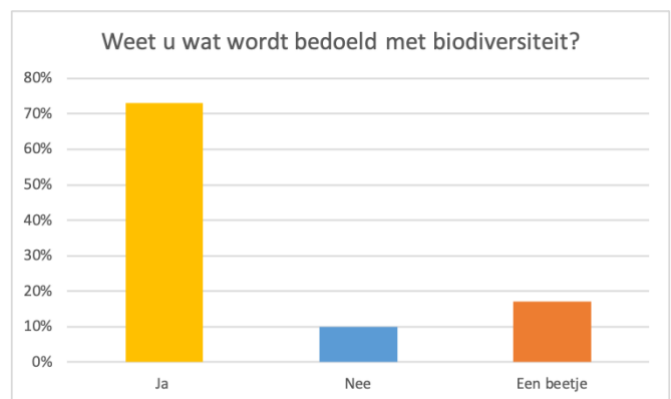
4.2.1 Weten en vinden

Bij de gedragsfactor “weten en vinden” is het van belang dat er inzicht komt in de kennis en mening van de inwoners van gemeente Montferland. Hierbij is er specifiek gekeken naar de kennis rondom biodiversiteit, voordelen van een groene tuin, tuinsoorten en naar de mening over tuinsoorten en natuur.

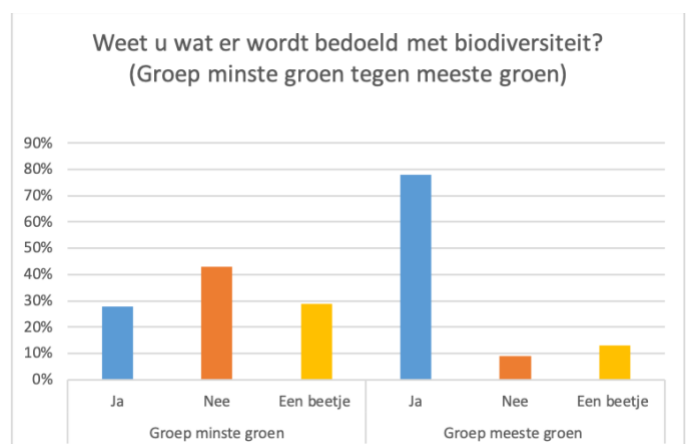
Kennis biodiversiteit

Om de kennis te bepalen omtrent biodiversiteit is er gekeken of het begrip “biodiversiteit” bekend is bij de inwoners van de gemeente. Meer dan 70 procent gaf aan te weten wat er bedoeld wordt met biodiversiteit. De overige 28% gaf aan een beetje of niet te weten wat er wordt bedoeld met biodiversiteit, zie fig 8.

Wanneer er gekeken wordt of er een verschil zit tussen de groep met het meeste groen (75 – 100%) en het minste groen (0 – 25%), zie hoofdstuk 4.1 demografische gegevens, in relatie tot de kennis over het begrip biodiversiteit is er iets opvallends zichtbaar. In figuur 9 is te zien dat binnen de groep met het minste groen de meeste mensen niet weten wat biodiversiteit betekend. Bij de groep met het meeste groen geeft bij 80% aan te weten wat biodiversiteit betekend. Dit is een belangrijk aanknopingspunt omdat dit een gebrek aan kennis over biodiversiteit aantoont.

Figuur 8. Procentuele weergave de kennis van het begrip biodiversiteit.

Figuur 9. Procentuele weergave de kennis van het begrip biodiversiteit waarbij de groep met het minste groen tegenover het meeste groen is gezet.

Kennis over voordelen

Als er gevraagd wordt naar de voordelen van een groene tuin worden er diverse antwoorden gegeven. Meer dan 90 procent geeft aan dat er voordelen zijn aan het hebben van een groene tuin. Veel mensen geven aan dat het beter is voor de afvoer van water, tegengaan van warmte en dat het de biodiversiteit ten goede komt. Ook concrete voorbeelden als “goed voor insecten en goede omgeving voor bijen” worden genoemd. Het viel op dat regelmatig vogels en egels als voordelen worden benoemd. In fig. 10. is een woordenwolk te zien waarin de meeste woorden die genoemd zijn terug komen. Hoe groter het woord is, hoe vaker dit benoemd is door de respondenten.

Meer vogels Beter voor de enz Goed voor dieren Trekt Water afvoer VOOR mens en het water
vogels en groen betere waterafvoer dus Dat ruimte die genieten Minder warm
plezier milieu gezellig koeler goede Betere afwatering waterhuishouding bijen
schaduw zuurstof Voor het Beter voor mens Meer dieren Meer vogels en
egels betere afvoer Waterafvoer van regenwater
vogels en insecten diersoorten planten leven natuur Rust
Beter voor mens en dier de tuin Goed voor de
biodiversiteit de grond Meer de zomer en Meer leven
dieren voor insecten vogels van Sfeer water leefomgeving
insecten insekten veel voor de goed voor insecten vogels
Afwatering en andere dieren de beter voor het voor dieren Plek aan
Vogels minder zomer vlinders niet Betere mooi goed als regenwater bij
insecten en fijn tuin Leefbaarheid Beter diversiteit Mooier opname regenwater
Veel vogels vogels egels Goed voor insecten insecten en andere dier voor insecten en
etc koeler de zomer vogels vlinders en insecten

Figuur 10. Woordenwolk van de genoemde voordelen van een groene tuin.

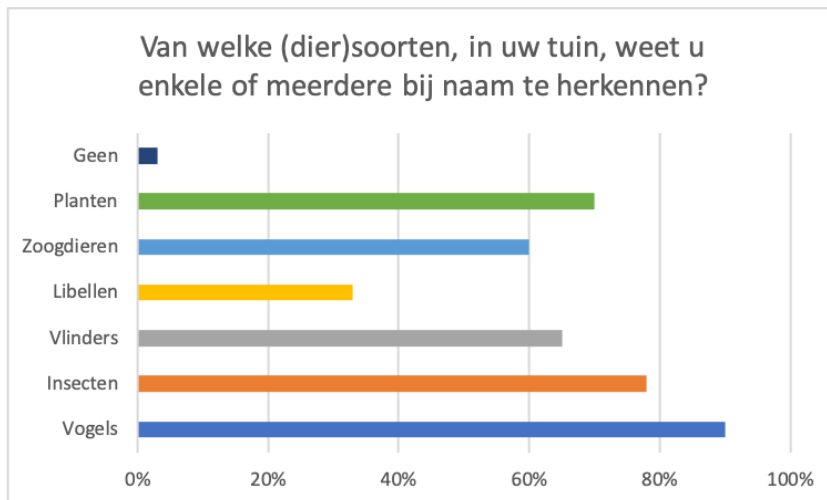
Als het resultaat van de kennis over voordelen wordt uitgesplitst over de groep met het laagste groenpercentage tegen de groep met het grootste percentage zijn er opvallende verschillen zichtbaar, fig. 11. Bij de groep met het meeste groen geeft ruim 95% procent aan dat een groene tuin voordelen heeft. Bij de groep met het minste groen geeft meer dan 20% aan dat een groene geen voordelen heeft. Opvallend is dat de groep met het minste groen toch aangeeft dat er voordelen zijn bij het hebben van een groene tuin. Uit de enquête kan dit niet nader verklaard worden. Het is een belangrijk punt dat toch een groep aangeeft dat er geen voordelen aanwezig zijn bij een groene tuin. Hier is sprake van een gebrek aan kennis.

Figuur 11. Procentuele weergave de voordelen men denkt dat een groene tuin heeft waarbij de groep met het minste groen tegenover het meeste groen is gezet.

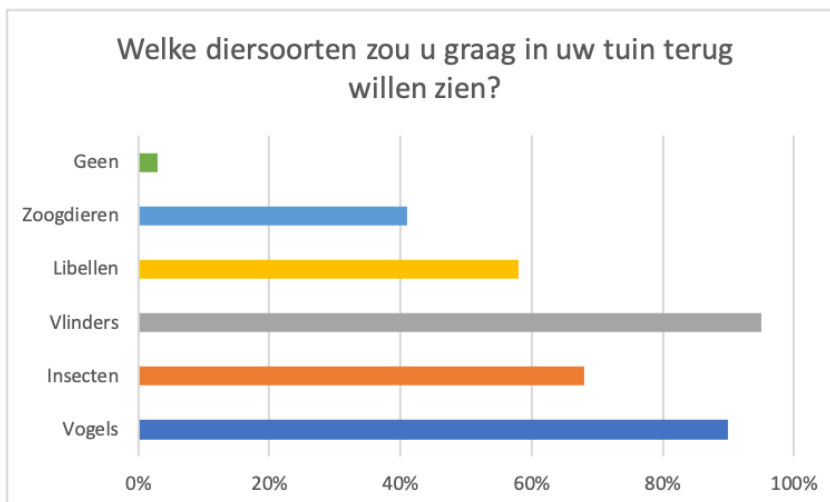
Kennis en mening over tuinsoorten

De geënquêteerde zijn gevraagd of ze (dier)soorten in de tuin op naam weten te herkennen. Hoewel het daadwerkelijk herkennen van de soort hiermee niet geverifieerd kan worden lijken veel tuinsoorten door de meeste mensen op naam gebracht te kunnen worden. De tuinsoorten kennis van vogels is bij zo'n 90 procent aanwezig, gevolgd door insecten met bijna 80%, zie fig. 12. Een kleine 3% geeft aan geen enkele soort op bij naam te herkennen. De groep libellen lijkt het minst op naam gebracht te kunnen worden.

Figuur 12. Procentuele weergave de kennis over soorten.

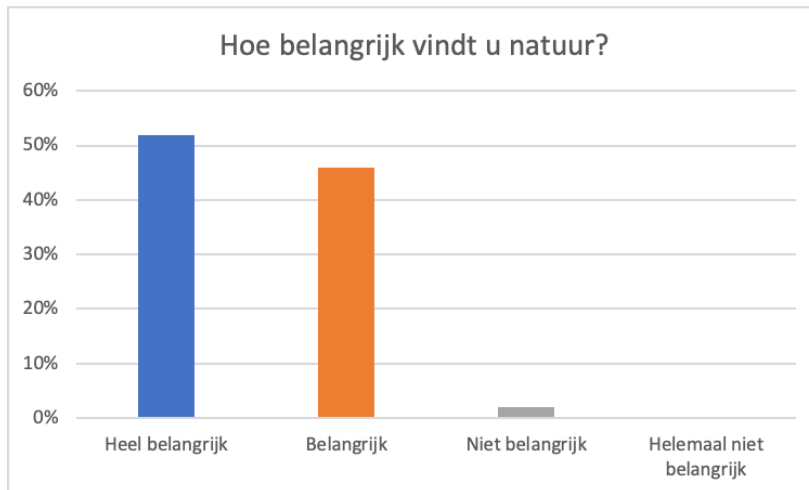
Als er vervolgens gekeken wordt naar de soorten die men graag terug zou willen zien in de tuin zijn vlinders verreweg het populairst met ruim 95%, zie fig. 13. Op de tweede plek met ruim 90% staan de vogels. De zoogdieren lijken met 40% het minst populair om terug te zien in de tuin. Een kleine 3% geeft ook hieraan het liefst geen enkele diersoort terug te willen zien in de tuin.

Figuur 13. Procentuele weergave welke soorten men graag in de tuin terug zou willen zien.

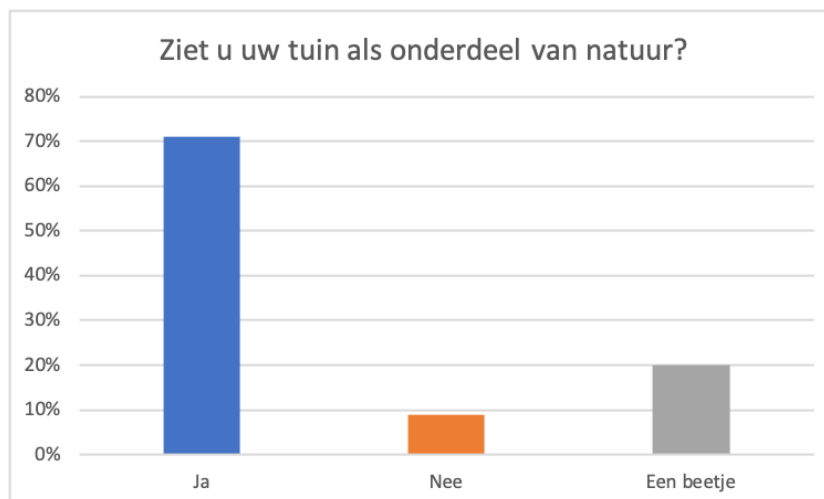
Kennis en mening over natuur

Als er gekeken wordt naar de natuurbeleving valt op dat op 1% na geven alle deelnemers aan natuur “belangrijk” of “heel belangrijk” te vinden, zie fig. 14. Geen enkele deelnemer heeft aangegeven niet helemaal niet belangrijk te vinden.

Figuur 14. Procentuele weergave van mening over het belangrijk vinden van natuur.

Wanneer er dan vervolgens gekeken wordt of de inwoners hun tuin ook zien als onderdeel van natuur geeft zo'n 71% aan hun tuin als onderdeel van natuur te zien, zie fig. 15. Het overige deel ziet hun tuin een beetje of zelfs helemaal niet als onderdeel van natuur. Dit betekent dat er een groep aanwezig is die natuur heel belangrijk of belangrijk vindt maar hun eigen tuin niet of nauwelijks als natuur ziet.

Figuur 15. Procentuele weergave van de mensen die hun tuin als onderdeel van de natuur zien.

Bij de groep met het minste groen zien de meeste mensen hun tuin als een beetje onderdeel van de natuur, gevolgd door de groep die aangeeft hun tuin niet als onderdeel van de natuur te zien. Bij de groep met het meeste groen ziet het overgrote deel van 82% hun tuin wel als onderdeel van de natuur, zie fig. 16. Dit is een zeer opvallend verschil en vormt een belangrijk punt gezien verreweg de meeste mensen natuur belangrijk en zelf zeer belangrijk vinden..

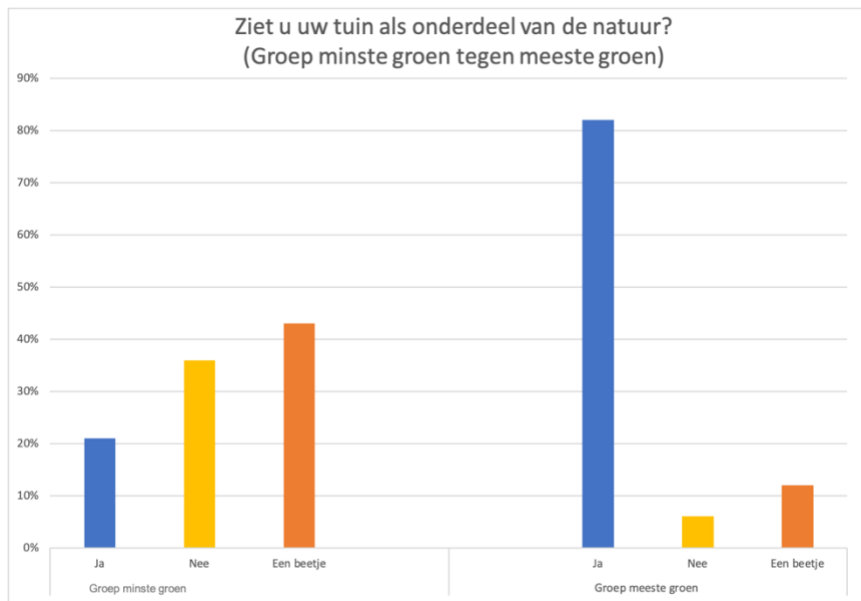
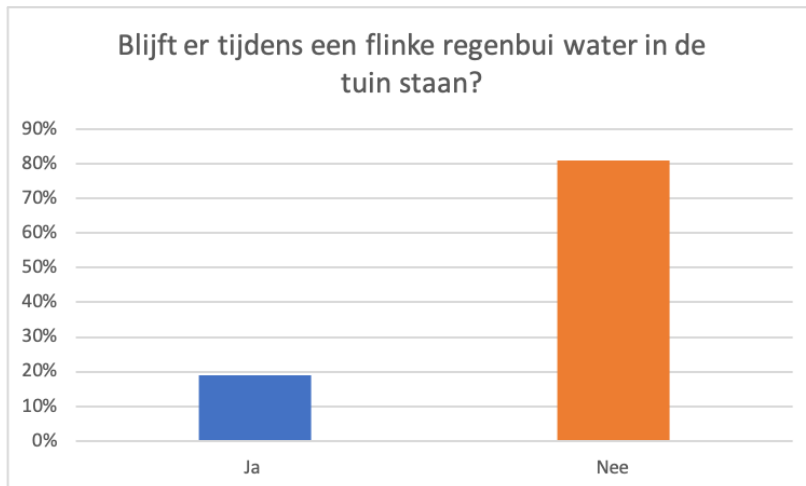

Fig. 16 Procentuele weergave van de mensen die hun tuin als onderdeel van de natuur zien waarbij de groep met het minste groen tegenover het meeste groen is gezet.

4.2.2 Zien en beseffen

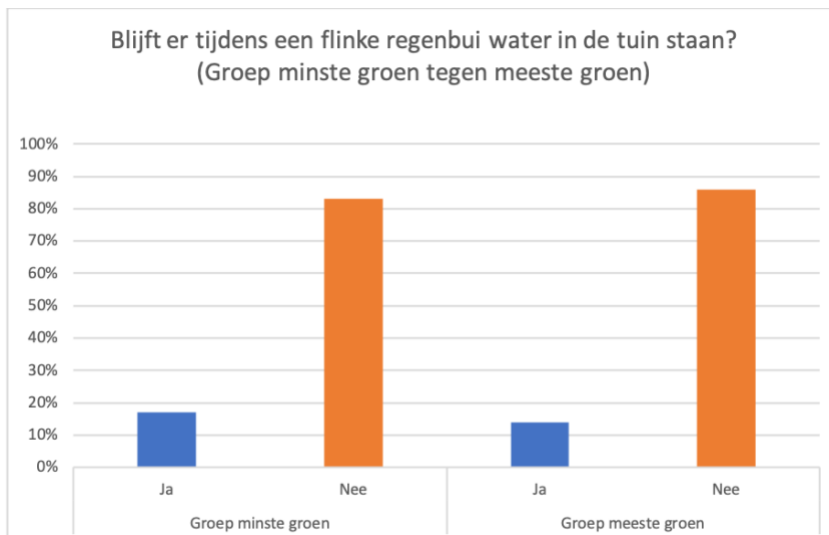
Dat een versteende tuin zorgt voor meer warmte en wateroverlast in inmiddels een vaststaand feit. Maar wordt dit ook zo ervaren?

Als er gekeken wordt naar de vraag of er tijdens een flinke regenbui water in de tuin blijft staan valt te zien in figuur 17 dat ruim 81% van de inwoners geen water in de tuin heeft staan na een flinke regenbui.

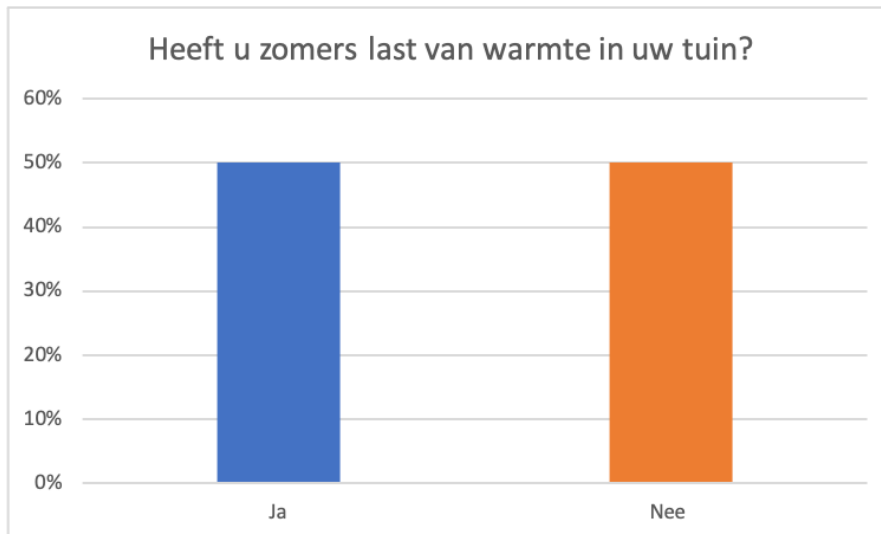
Figuur 17. Procentuele weergave van de mensen bij wie er tijdens een flinke regenbui water in de tuin blijft staan.

Wanneer we deze vraag uitsplitsen over de groep met het minste groen in de tuin tegenover het meeste groen is er weinig verschil. Bij beide groepen geeft de meerderheid aan dat er geen water blijft staan na een flinke regenbui, zie figuur 18.

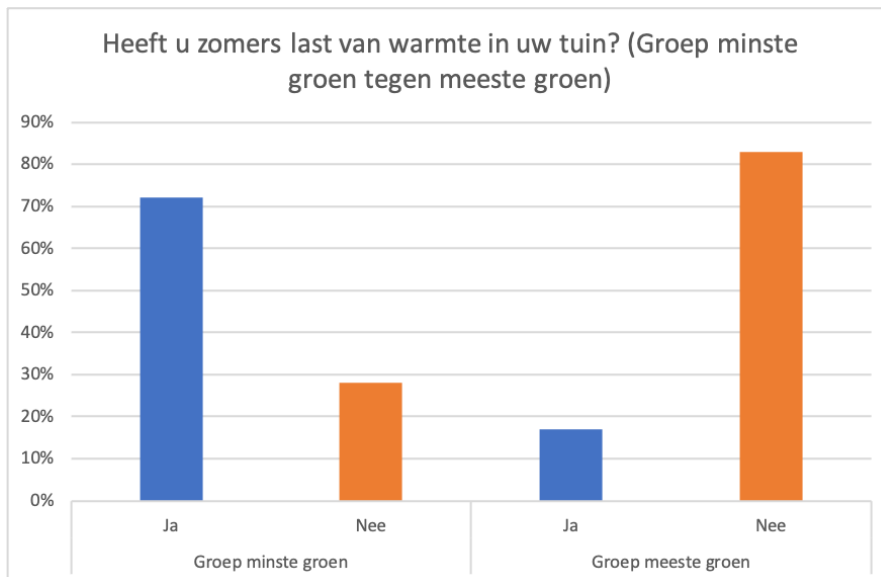
Figuur 18. Procentuele weergave van de mensen bij wie er tijdens een flinke regenbui water in de tuin blijft staan waarbij de groep met het minste groen tegenover het meeste groen is gezet.

Als er gekeken wordt in figuur 19 naar de last dat zomers ervaren wordt van warmte in de tuin geeft de helft aan last te ervaren en de andere helft niet.

Figuur 19. Procentuele weergave van de mensen die last van warmte ervaren in de tuin.

Ook deze vraag is uitgesplitst over de groep met het minste groen tegenover de groep met het meeste groen. Hierbij is er direct een duidelijk verschil zichtbaar. In figuur 20 is te zien dat er in de groep met de minst groene tuinen de meeste mensen last ervaren van warmte (72%). Bij de groep met de meest groene tuinen geeft 17% aan last te ervaren van warmte (17%). Dit verschil is belangrijk omdat dit lijkt aan te tonen dat de mensen met een minder groene tuin niet beseffen dat groen warmte helpt tegengaan.

Figuur 20. Procentuele weergave van de mensen die last van warmte ervaren in de tuin tijdens de zomer waarbij de groep met het minste groen tegenover het meeste groen is gezet.

4.2.3 Willen en kunnen

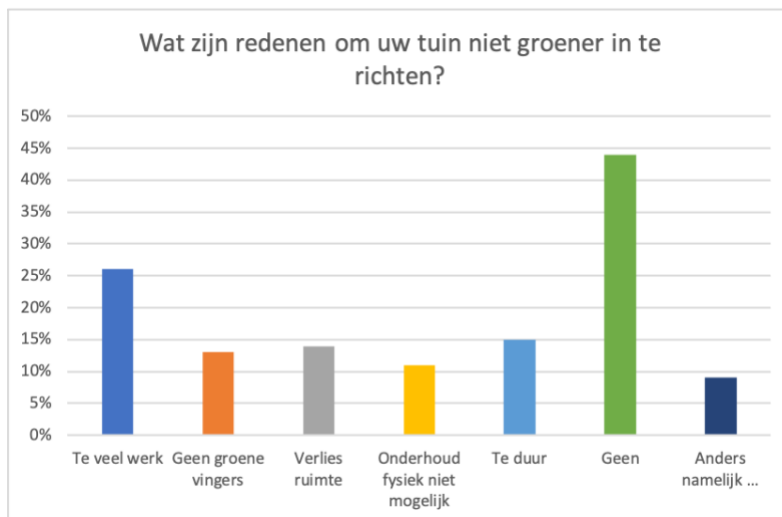
Om de gedragsfactor “willen en kunnen” in kaart brengen is gekeken naar de redenen waarom mensen graag stenen in hun tuin willen toepassen, waarom ze juist wel hun tuin zouden willen vergroenen en waarom juist niet.

Op de vraag wat de voornaamste redenen zijn voor stenen/tegels in de tuin is het opvallend dat zo’n 58% aangeeft andere redenen te hebben, fig. 21. Verreweg de meeste andere redenen dat men aanstipt als redenen voor verharding zijn “terras”, “looppad” en “parkeergelegenheid”. Opvallend is dat dit allemaal functionele argumenten betreffen. Daarnaast kiest 42% mensen voor verharding omdat dit onderhoudsarm/praktischer is.

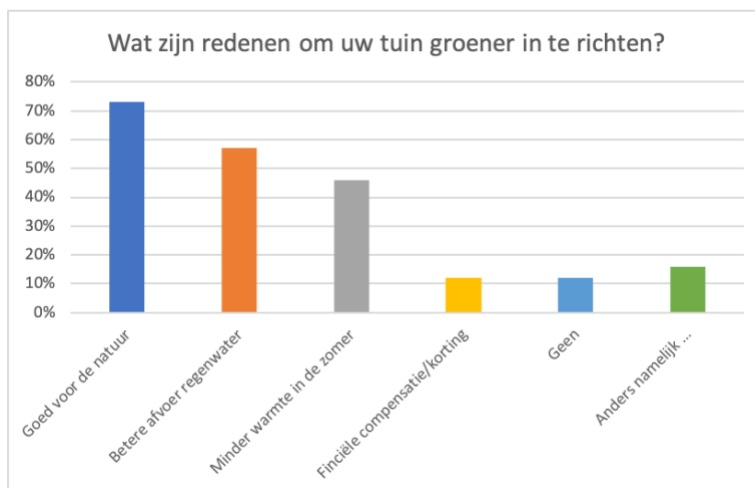
Figuur 21. Procentuele weergave van de voornaamste redenen voor stenen/tegels in de tuin.

Als er gekeken wordt in figuur 22 naar de redenen waarom mensen hun tuin niet zouden willen vergroenen valt op dat zo’n 45% hier geen reden voor ziet. Zo’n 26% van de inwoners geeft aan het te veel werk te vinden en 10% geeft aan dat het te duur is. Ook wordt door meer dan 10% van de inwoners verlies van ruimte, het niet hebben van groene vingers en het gegeven dat het onderhoud fysiek niet mogelijk is aangevoerd als redenen om de tuin niet groener in te richten. Bij anders namelijk worden redenen aangevoerd zoals “speelplek voor kinderen”, “praktischer” en “genoeg groen”. De reden “genoeg groen” kan te maken hebben met het feit dat de enquête is ingevuld voornamelijk door mensen met al veel groen in de tuin.

Figuur 22. Procentuele weergave van de redenen om een tuin niet groener in te richten.

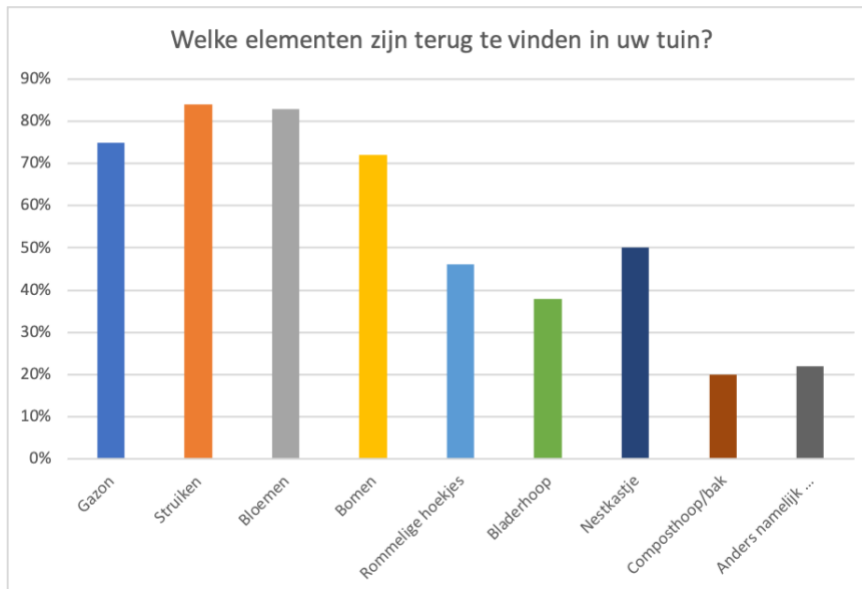
De redenen dat het meest wordt aangevoerd voor het groener inrichten van een tuin is dat het goed voor de natuur is, zie fig. 23. Daarnaast geeft zo'n 58% aan dat een betere afvoer van regenwater een reden is. Die derde meest aangevoerde reden is dat het zorgt voor minder warmte in de zomer. Financiële compensatie/korting zou voor 11% een reden zijn om tot vergroening over te gaan. Bij anders namelijk worden voornamelijk redenen als "mooi" en "sfeervol" aangegeven.

Figuur 23. Procentuele weergave van de redenen om een tuin groener in te richten.

4.2.4 Gewoontes en impulsen

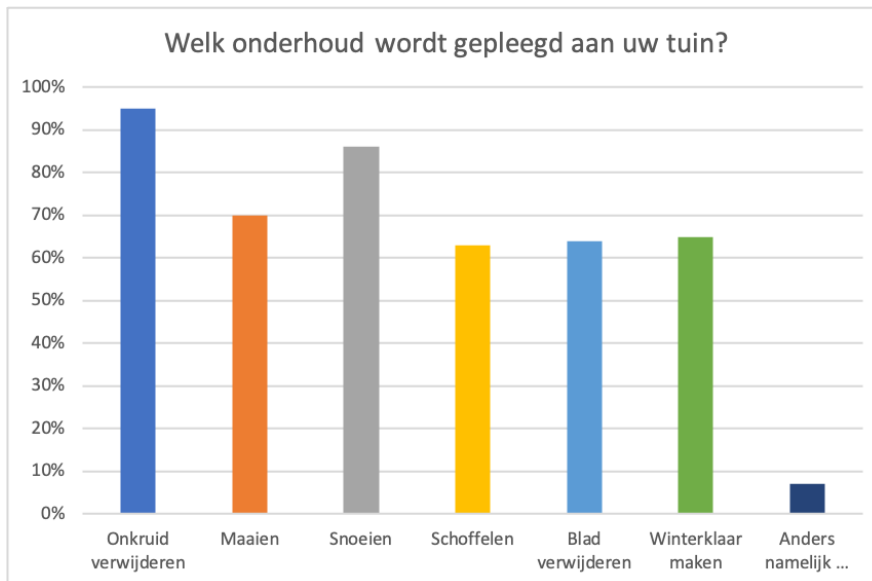
Als er gekeken wordt naar de uitkomsten van de elementen die terug zijn te vinden in de tuin is te zien in fig. 24, dat de meeste tuinen bestaan uit struiken, gazons, bloemen en bomen. Ongeveer de helft van alle tuinen bevatten rommelhoekjes en nestkastjes. Ook hebben 10 tot 20 procent van de deelnemers een composthoop/bak en een bladerhoop. Onder het kopje anders namelijk kwamen voornamelijk elementen als een vijver, moestuin maar ook kunstgras naar voren.

Figuur 24. Procentuele weergave van de aanwezige elementen in de tuin.

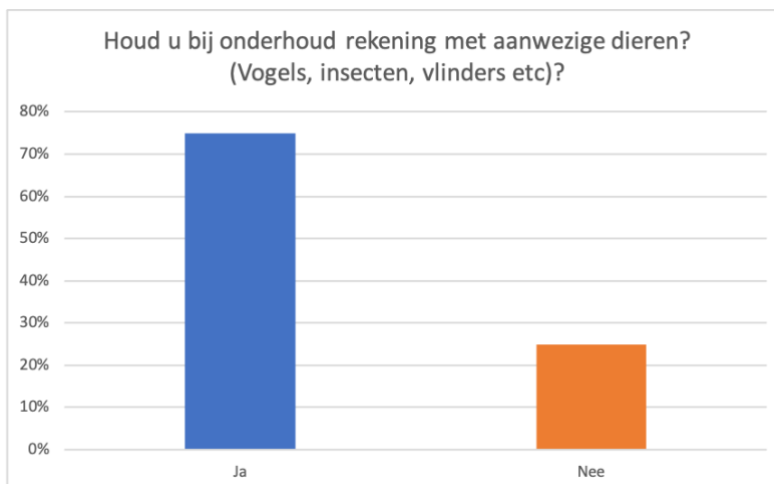
De mate van onderhoud wisselt, al bestaat de grootste groep uit mensen die wekelijks en maandelijks de tuin onderhouden. Andere antwoorden die vaker terug komen zijn “tweemaal per jaar” en “in de zomer vaak en in de winter niet”, zie bijlage.

Het onderhoud dat vervolgens wordt gepleegd door meer en deel van de deelnemers bestaat voornamelijk uit onkruid verwijderen, maaien, snoeien, schoffelen, blad verwijderen en het winterklaar maken, zie fig. 25. Daarnaast wordt aanplanten van nieuwe planten regelmatig genoemd onder de optie “anders namelijk”. Het onderhoud wordt het meeste uitgevoerd door de tuineigenaren zelf en slechts een klein percentage van zo’n 2 procent maakt gebruik van een hovenier/bedrijf, zie bijlage.

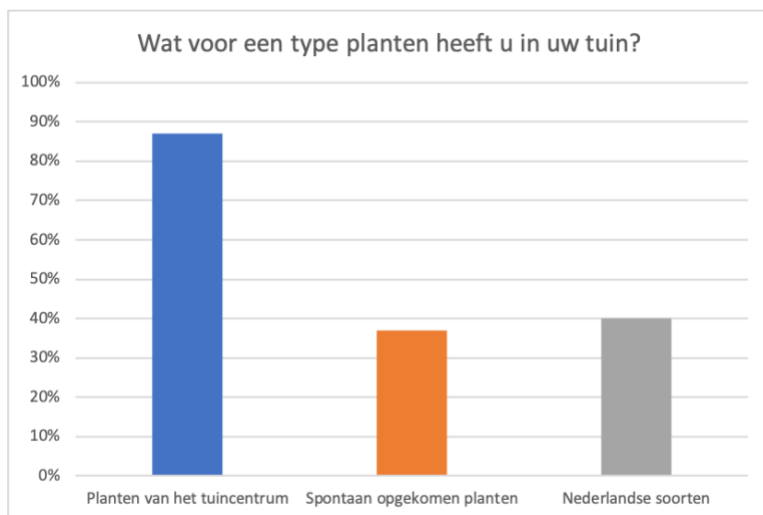
Figuur 25. Procentuele weergave van het onderhoud dat gepleegd wordt in de tuin.

Bij het onderhoud geeft zo'n 75% aan dat hierbij rekening wordt gehouden met de aanwezige diersoorten als vogels, insecten en vlinders. Dit betekent ook dat 25% geen rekening houdt met aanwezige diersoorten in de tuin, zie fig. 26. Als we dit antwoord leggen naast de antwoorden uit figuur 25 lijkt er een gebrek aan kennis te zijn. Het verwijderen van onkruid kan namelijk zorgen voor onder andere minder nectar planten voor insecten en vlinders. Ook het verwijderen van blad en maaien zorgt voor minder biodiversiteit en schuil- en foerageermogelijkheden voor diverse soorten.

Figuur 26. Procentuele weergave of er wel of geen rekening gehouden wordt tijdens het onderhoud met de aanwezige dieren.

De planten in de tuinen bestaan voornamelijk uit planten afkomstig van het tuincentrum, zie fig. 27. Minder dan de helft van de mensen heeft spontaan opgekomen soorten en Nederlandse soorten in de tuin. Hoewel planten uit het tuincentrum niet per definitie slecht hoeven te zijn voegen vele exoten niet veel toe aan het versterken van de biodiversiteit.

Figuur 17. Procentuele weergave van het type planten in de tuin.

4.3 Resultaten interviews

In dit hoofdstuk worden conclusies uit de zeven interviews, die zijn afgenomen bij inwoners waar sprake is van een nagenoeg volledig versteende tuin, beschreven. Daarnaast wordt er gekeken welke gedragsprocessen hierbij een rol spelen.

Uit de interviews komt naar voren dat het diverse redenen zijn voor de huidige inrichting van de tuin. Er valt op dat een praktische tuin met weinig onderhoud gewenst is. De redenen voor deze keuze is uiteenlopend. Zo zijn er mensen die wegens hun fysieke toestand een zo onderhoudsvriendelijke tuin willen maar ook speelt tijdgebrek en het ontbreken van groene vingers een rol. Onderliggend lijkt hierbij de perceptie te zijn dat een groene tuin ook veel onderhoud en tijd vergt.

De meningen over groen in een tuin lopen uitéén. Zo zijn er een aantal mensen die het liefst een groene tuin zouden willen omdat ze dit mooi vinden. Een andere geïnterviewde geeft juist aan geen groen te willen. Ook werd aangegeven dat bomen met bladeren voor overlast zouden zorgen voor burens en dat bomen mooi zijn in een bos maar niet in een woonwijk. Een uitspraak als deze lijkt verschillende knelpunten aan te stippen. De perceptie dat bomen niet zouden passen in een woonwijk en dat het zou zorgen voor overlast. Beeldvorming lijkt hierbij een sleutelrol te vormen.

Er zijn positieve signalen ten opzichte van vergroening, zo is er al grind vervangen voor een gazon. Daarnaast wordt groen als positief ervaren en willen mensen graag bloemen en bijen terugzien in hun tuin.

Er valt op dat een tuin op diverse wijze gebruikt wordt waaronder het vormen van een ontmoetingsplek voor een gezellig praatje, speelplek voor kinderen en het “relaxen”. Het is duidelijk naar voren gekomen dat functionele gebruikswijze een doorslaggevende factor is in de motivatie voor tuininrichting. Daarbij lijkt de perceptie aanwezig te zijn dat een groene tuin een bedreiging vormt voor het gebruik en dat verharding nodig is om in deze behoefte te voorzien.

Bij twee van de interviews was er weerstand merkbaar. Deze groep zal ook moeilijker te overtuigen zijn om hun tuin te vergroenen. Deze groep is stellig overtuigd van het gegeven dat een tuin te veel tijd aan onderhoud kost en dat de omgeving groen genoeg is. Deze inwoners zijn voornamelijk niet bereidwillig verandering aan te brengen. Aan de hand van de interviews zijn een aantal belangrijke gedragsfactoren duidelijk geworden. Hieronder zijn de conclusies weergegeven per gedragsfactor.

Weten en vinden

- Er zijn mensen die graag een groene tuin willen maar denken dat dit direct ook veel onderhoud en tijd vergt.
- Er zijn mensen wie zich wegens de hoge kosten van een groene tuin laten weerhouden.
- De perceptie dat een groene tuin zorgt voor overlast.
- De perceptie dat bomen niet passen in een woonwijk.
- De perceptie dat een wilde tuin een “oerwoud” vormt
-

Willen en kunnen

- Er zijn mensen die graag een groene tuin willen maar dit niet kunnen wegens fysieke omstandigheden.
- De tuin heeft meerdere functies (ontmoetingsplek, plek om te ontspannen en speelplek voor kinderen)

Zien en beseffen

- Het besef ontbreekt dat een groene tuin en functioneel gebruik samen kunnen gaan.

Gewoontes en impulsen

- Het type onderhoud dat verricht wordt zoals onkruid verwijderen en gazon maaien.
- Het kiezen voor stenen bij nieuwe inrichting.
- Het is een gewoonte om niet te denken aan bomen planten omdat dit niet past in een woonwijk.

4.6 Externe beïnvloeding op gedrag

Het is van belang voor de planvorming dat er een duidelijk beeld is van de positie van belanghebbende en participanten in de transitie naar groenere tuinen. Voor het in kaart brengen van deze actoren is een analyse uitgevoerd dat een duidelijk beeld geeft over de benodigde informatie. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste actoren besproken en wordt vervolgens de BULG-analyse gepresenteerd (figuur 33). Als eerst wordt er gekeken naar informatiebronnen die worden geraadpleegd in het kader van tuininrichting.

Resultaten uit enquête

De inspiratie voor het vormgeven van tuinen wordt voornamelijk vergaard middels internet, dit blijkt zowel uit het feit dat meer dan 50 procent aangeeft hier inspiratie vandaan te halen, zie fig. 28. Daarnaast wordt ook Pinterest, een creatieve sociaalmedia app/site, genoemd onder de keuze optie “anders namelijk”. Tuinen in de omgeving vormen ook voor meer dan 50 procent van de deelnemers een inspiratiebron. Televisieprogramma's vormen ook een belangrijk medium voor zo'n 40 procent gevolgd door tuincentra met 30 procent. Ook geven meerdere deelnemers aan zelf het liefst met creatieve ideeën te komen voor de tuininrichting.

Figuur 28. Procentuele weergave van inspiratiebronnen voor het veranderen van de tuin

BULG-analyse

Gemeente Montferland

Een van de grootste belanghebbende in de realisatie van groenere tuinen is de gemeente Montferland. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoer van het biodiversiteitsbeleid van Nederland. De gemeente heeft eigen biodiversiteitsdoelen en de inwoners kunnen een belangrijke bijdrage leveren in het bereiken van deze doelstellingen. Naast biodiversiteit speelt ook de berging en afvoer van water een belangrijke rol voor deze groep. De gemeente staat aan de kant van de beïnvloeding en houdt zich momenteel bezig met het meedenken. Daarnaast is er ook kennis aanwezig bij de gemeente.

Inwoners gemeente Montferland

De actor met de meeste invloed zijn de inwoners zelf. De inwoners zijn in het bezit van een tuin en hebben zeggenschap over de inrichting hiervan. Ook maken zij gebruik van hun tuin en is deze naar eigen wens en gebruik ingericht. Deze actor kan ook een belangrijke functie vertolken in het behalen van biodiversiteitsdoelstellingen van de gemeente. De inwoners beïnvloeden ook elkaar met de keuze inrichting voor de tuin. Zowel middels communicatie zoals het onderling delen van informatie als indirect met de beïnvloeding als inspiratiebron voor tuin inrichting. De groepen samen vormen ook een norm omtrent tuininrichting.

Tuincentra

Op de websites van diverse tuincentra in de gemeente Montferland staan meerdere tips en inspiratie ideeën voor tuinonderhoud en inrichting. Er lijkt vooralsnog weinig specifieke aandacht te zijn voor biodiversiteit en de eigenheid van de lokale inheemse soorten. De tuincentra beïnvloeden de keuze van de klant door zowel het aanbod als de tips, inspiratie en kennis die wordt gedeeld met de klant. De tuincentra hebben een grote beïnvloedende rol waar kennis aanwezig is en mede met het aanbod bepaald wat de mogelijkheden zijn wat betreft tuin inrichting.

Media

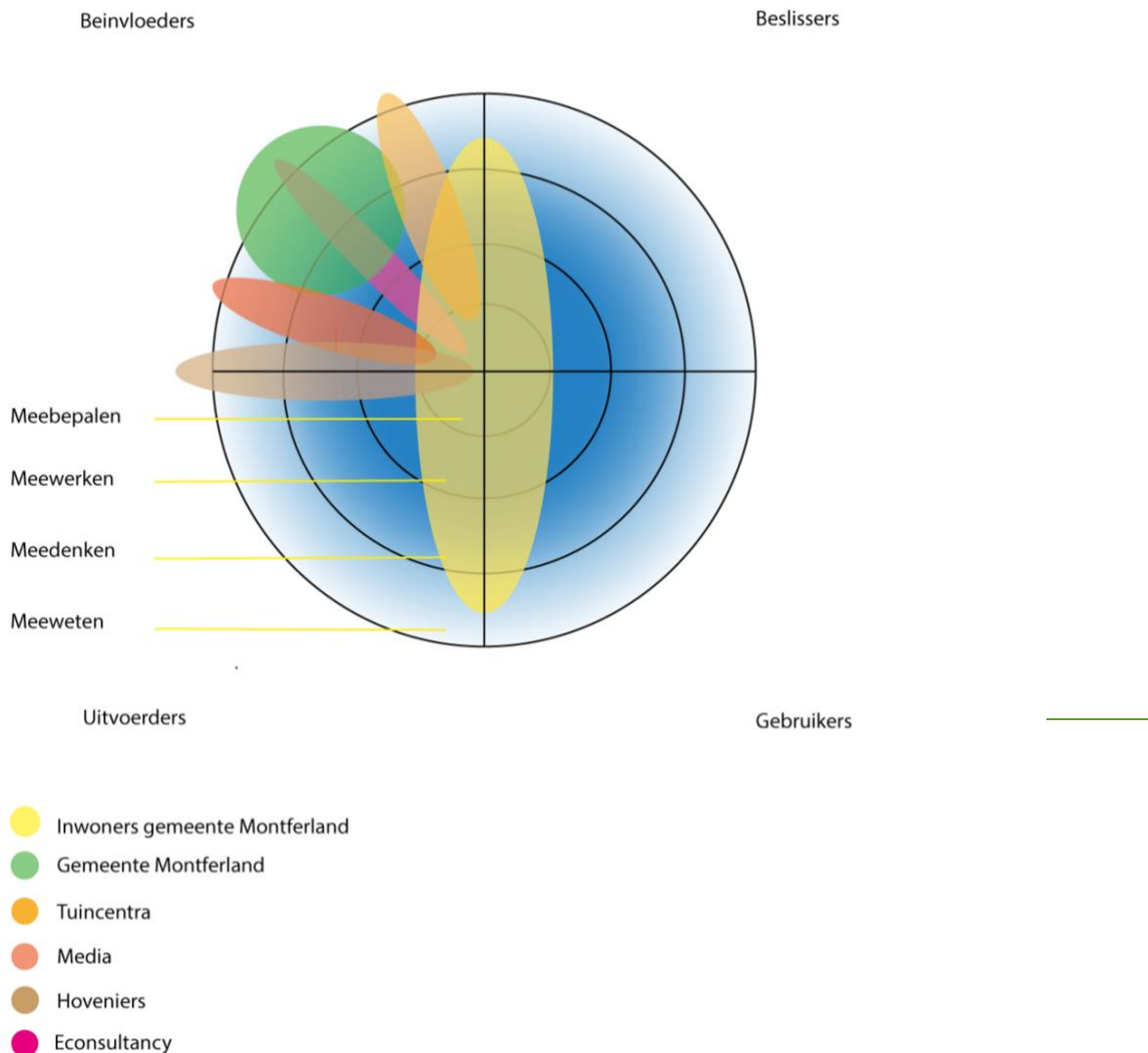
De media vormt een begrip waaronder meerdere verschillende typen media en formats worden geschaard. Hierbij kan gedacht worden aan diverse televisieprogramma's waarin tuininrichting wordt besproken zoals "de grote tuinverbouwing". Maar ook magazines en diverse websites waaronder Pinterest of specifieke websites waarop expertise en tips worden gedeeld rondom tuininrichtingen. Tot de media behoren ook de lokale nieuwskranten en websites. De media vormt een sterk beïnvloedende rol waarbij ook een norm wordt neergezet.

Hoveniers

Hoveniers hebben ook een belangrijke positie in de tuin inrichting van de inwoners van Montferland. Hoveniers vormen de uitvoerders maar zijn daarnaast ook beïnvloeders. Door het delen van expertise met de klanten kan samen de inrichting bepaald worden waarbij ze een sturende rol vertolken.

Econsultancy

Econsultancy is een ingenieursbureau dat zich op allerlei gebieden bezighoudt met de openbare omgeving en zijn experts op het gebied van ecologie, bodem, water, geluid, infra, Breeam, archeologie en integrale diensten. Econsultancy staat samen met de gemeente Montferland aan de basis van de biodiversiteitsplanen voor de gemeente. Door mee te denken, het delen van kennis, het meewerken en het meebepalen van het beleid vormen ze een beïnvloedende rol binnen het algehele kader van biodiversiteit binnen de gemeente.

Figuur 29. BULG-Analyse van de netwerkenkring rondom de inwoners van de gemeente Montferland in het kader van tuininrichting.

Wat opvalt in figuur 29 is dat bijna het gehele netwerk rondom de inwoners aan de “beïnvloedende” kant staat. De inwoners van gemeente Montferland zelf vallen onder alle groepen en zijn letterlijk de groep die centraal staat. De opdrachtgever “Gemeente Montferland” is de partij met een groot belang maar werkt en bepaald nog niet mee met de tuininrichting. Het gegeven dat het netwerk rondom tuininrichting aan de beïnvloedende kant staat geeft aan dat er invloed is op de inwoners.

Dit biedt de kansen om samen met deze partijen dezelfde boodschap over te brengen richting de inwoners. Ook kan er middels interventies worden gezorgd dat de gemeente Montferland aan de uitvoerende kant komt te staan en hierbij mee weet, meewerkt en meedenkt.

4.5 Referentie ZutphenEnergie

Diverse gemeenten en organisaties zijn bezig met projecten om hun inwoners aan te zetten tot het groener inrichten van hun tuin. Een van deze organisaties is ZutphenEnergie, afgekort ZE. ZE is een lokale energieleverancier die werkt zonder winstoogmerk (ZutphenEnergie, 2021). Middels een interview met tuincoach Saskia Bender is er gekeken hoe de interventies zijn verlopen.

Om het vergroenen te stimuleren worden meerdere interventies uitgevoerd waaronder “klimaattuin” en “1000 bomen en struiken”. Het initiatief de “klimaattuin” richt zich op de tuin dusdanig in te richten dat deze klimaatbestendig is, wat voornamelijk inhoudt minder overlast van warmte en regen. Dit initiatief heeft zich in eerste instantie gericht op één wijk in de gemeente Zutphen. Hiervoor is bewust gekozen om het beheersbaar te houden en de transitie richting een groene tuin op een organische wijze te laten groeien.

Alvorens er begonnen is met het initiatief is er een informatieavond geweest in de wijk om het concept uit te leggen en vrijwilligers te werven die zouden willen deelnemen. De opkomst was niet hoog maar de mensen die er kwamen waren zo enthousiast dat ze direct als vrijwilliger aan de slag wilde gaan.

Informatie over de avond is gedeeld via de lokale krant en via het ledenblad van de klanten van ZutphenEnergie. Bij de interventie is er een tuincoach beschikbaar gesteld die kan worden geraadpleegd. Dit was in de wijk een succes te noemen en rond de 25 mensen hadden zich aangemeld voor ondersteuning van de tuincoach. Gedurende coronapandemie was het fysiek afspreken moeilijk of niet mogelijk waardoor de samenkomst met de tuincoach niet altijd mogelijk is geweest.

Tijdens de interventies kwam ook duidelijk naar voren dat er foutieve aannames zijn zoals dat een groene tuin duur is en veel onderhoud vergt. Ondanks zijn er meerdere tuinen in de wijk groener ingericht en zijn er mooie voorbeelden ontstaan. Duurzaamheid is bij dit project van belang geweest.

Stenen die verwijderd zijn, zijn hergebruikt voor het maken van onder andere stenenmuurtjes waar zich weer muurplanten op kunnen vestigen. Hiermee wordt onder andere tegengegaan dat stenen ergens anders worden gebruikt en het probleem zich verplaatst. Ook wordt vernietiging van tegels wat extra energie kost hiermee vermeden.

Het “1000 bomen en struiken” initiatief is ook een succesvolle actie. Zaailingen van planten uit lokale parken en plantsoenen worden hergebruikt door ze uit te graven en aan te bieden. Online worden deze planten aangeboden en kunnen ze worden besteld en afgehaald. Bij de planten zit een flyer waarop informatie over de verzorging van de plant staat. Er is begonnen met 200 planten en bomen en de ambitie is om richting de 1000 bomen en struiken te gaan. Ook voor dit project is de lokale krant en de nieuwsbrief aan klanten als communicatiemiddel gebruikt.

Uit het interview is ten slotte naar voren gekomen dat het communiceren van een positieve boodschap het meest effectief is. Tevens vergt het bijhouden van de soortenlijst van aanwezige bomen en struiken veel werk en is er veel inzet van vrijwilligers nodig. Social media is ook gewenst voor ZutphenEnergie om zo een groter publiek te bereiken. Ook zouden dergelijke projecten gebaad zijn bij fulltime projectleiders. Tot slot wordt het klein beginnen geadviseerd en is ZutphenEnergie zelf van plan hun interventies naar andere wijken uit te breiden.

Als de interventies gelegd worden naast het persuasive by design model valt op dat er begonnen is met het delen van kennis waarbij het gedragsproces “weten en vinden” wordt aangesproken. Middels een tuincoach is er een groep bereikt die wel wilt maar niet kon, waar het gedragsproces “willen en kunnen” mee is geïntervenieerd. Bij de inwoners speelden foutieve aannames zoals dat een groene tuin veel onderhoud vergt, “weten en vinden”, een grote rol. Met de interventie waarbij gratis planten werden aangeboden is met name “willen en kunnen” beïnvloed maar ook “doen en blijven doen”. Mensen die wel willen maar niet de mogelijkheid hebben om groen aan te schaffen zijn hierbij geholpen.

5. Programma van eisen

In dit hoofdstuk worden de conclusies die zijn voortgekomen uit het onderzoek gepresenteerd aan de hand van een programma van eisen. Aan de basis van het programma van eisen staat het persuasive by design model, zie hoofdstuk 2. In dit hoofdstuk zijn de onderzoekresultaten ondergebracht onder de verschillende gedragsprocessen. Naast de gedragsprocessen worden ook aanvullende eisen gepresenteerd die zijn voortgekomen uit het referentie onderzoek en de BULG-analyse.

Er valt duidelijk te zien dat de inwoners van Montferland in relatie tot het vergroenen van tuinen op verschillende facetten van gedrag blijven vastzitten.

Weten en vinden

Uit het onderzoek is gebleken dat de inwoners voornamelijk vinden dat het hebben van een verharde tuin praktisch en onderhoudsarm is. Daarmee lijkt het erop dat de overtuiging aanwezig is dat een groene tuin meer werk betekend. In praktijk hoeft dit niet het geval te zijn. Hierbij is het ontwikkelen van kennis en het onderzoeken naar de mogelijkheden een belangrijk vereiste.

Gebleken is dat een groot deel van de inwoners natuur belangrijk of zelfs heel belangrijk vindt. Echter zag zo'n dertig procent de tuin als een beetje of niet als onderdeel van de natuur. Er is een groep die erop gewezen dient te worden dat de tuin ook onderdeel uitmaakt van de natuur. Aansluitend op dit punt gaven ook mensen aan dat ze graag hun tuin zouden willen vergroenen omdat dit beter is voor de natuur.

Daarbij geeft meer en deel aan dat ze zich vogels, insecten, vlinders en libellen willen zien in hun tuin, wat dan ook aangeeft dat mensen het als positief ervaren om deze soortgroepen te zien. Dit is een positief aspect wat bijdraagt aan het realiseren en motiveren richting een groenere inrichting van de tuinen.

Bijna iedereen gaf aan natuur belangrijk of zelfs heel belangrijk te vinden. Op de vervolgvraag gaf een deel aan hun tuin niet als onderdeel van natuur te zien. Dit houdt in dat er een groep aanwezig is die natuur belangrijk vindt maar hun eigen tuin niet als natuur ziet. Door in te laten zien dat een tuin onderdeel uitmaakt van de natuur kunnen mensen hierdoor overtuigd worden.

Bij de groep met de meeste verharding in de tuin weet de grootste groep niet wat biodiversiteit inhoudt. Er is bij deze groep een gebrek aan kennis aanwezig. Het is belangrijk dat de kennis aan deze groep wordt aangereikt.

De eisen ten aanzien van de interventies:

- Verrijken kennis rondom voordelen
- Verrijken kennis over biodiversiteit
- Onjuiste overtuigingen tegengaan
- Link leggen tussen natuur en tuin

Zien en beseffen

Het onderzoek wijst uit dat vooral bij de groep met een klein groenpercentage een deel geen besef heeft van de voordelen die een groene tuin met zich meebrengt. Bij de groep met het minste groen heeft verreweg het meer en deel last van warmte tijdens de zomer. Het besef dat een groene tuin hier verandering in kan brengen lijkt afwezig. Het is belangrijk dat de inwoners kennis maken met de voordelen van een groene tuin. Het besef dient overgebracht te worden dat een groene tuin veel positieve effecten heeft. Het laten zien van deze effecten vormt een rol.

De eis ten aanzien van de interventies:

- Positieve effecten laten zien van een groene tuin

Willen en kunnen

Hoewel bijna een meerderheid aangaf geen reden te zien om hun tuin niet groener in te richten ontbreekt de wil en mogelijkheid. Uit zowel de enquête en de interviews kwam naar voren dat een deel fysiek niet in staat is tot het groener inrichten en het onderhouden van een tuin. Fysieke handicaps en leeftijd spelen hier een grote rol in. Ook is de prijs en daarbij het niet kunnen betalen een reden die mensen weerhoudt.

De eisen die voortkomen uit het onderzoek zijn:

- Overtuigen noodzaak
- Wijzen op de voordelen van een groene tuin
- Kennis in praktijk laten zien
- Ondersteuning bieden bij inrichting en onderhoud
- Betaalbaar/gratis maken van vergroening
- Onderhoudsarm houden

Gewoontes en impulsen

De manier van onderhoud die gepleegd wordt in de tuin bestaat veelal uit gewoonten waarover niet meer over wordt nagedacht. Ook kan het als een gewoonte worden gezien dat groen voor een deel van de mensen niet als onderdeel van de tuin wordt gezien.

De eisen ten aanzien van de interventies:

- Sturen op andere gewoonten aanleren
- Bewustmaken van effecten van type inrichting en onderhoud

Doen en blijven doen

Deze factor is één van de belangrijkste voor gedragsverandering. Het strategisch plan richt zich onder andere op het in het praktijk brengen van vergroening. Er zijn inwoners die graag hun tuin willen aanpakken en deze groener willen inrichten echter blijft het momenteel bij het idee. Hierbij speelt motivatie een belangrijke rol. Het ondersteunen en stimuleren van mensen kan helpen bij het daadwerkelijk ondernemen van actie.

De eisen ten aanzien van de interventies:

- Ondersteunen van inwoners
- Motiveren van inwoners

Aanvullende eisen

Belangrijke punten die naar voren zijn gekomen uit het onderzoek is dat een tuin functioneel moet zijn en dat er ruimte moet zijn voor ontspanning. Daarnaast is een natuurlijke tuin met veel groen ook gewenst maar dient deze wel voor een groep onderhoudsarm te zijn.

Uit de BULG- analyse is gebleken dat het netwerk rondom inwoners een belangrijke beïnvloedende factor is met betrekking tot de inrichting. Het is van belang om deze groepen te betrekken in de strategie. Daarbij kunnen interventies ervoor zorgen dat de gemeente Montferland ook aan de uitvoerende kant komt te staan en meedenkt, mee weet en meewerkt.

Het uitgangspunt is dat de strategieën die worden gevormd aansluiting dienen te vinden op de doelgroep. Hierbij kan gedacht worden aan het gegeven dat oudere inwoners informatie veelal krijgen via kranten of facebook. Jongere inwoners maken gebruik van onder andere Pinterest en andere mediakanalen. De wijze waarop gecommuniceerd wordt is van belang, deze dient positief te zijn. Daarnaast dienen de gekozen interventies beheersbaar en duurzaam te zijn.

De eisen ten aanzien van de interventies:

- Aansluiten op doelgroep
- Communicatie middels diverse (social) media
- Positieve communicatie
- Gebruiken netwerk
- Vrijwilligers
- Beheersbaar
- Duurzaam

Programma van eisen					
Weten & vinden	Zien & beseffen	Willen & kunnen	Gewoontes & impulsen	Doen & blijven doen	Aanvullende eisen
Verrijken kennis rondom voordelen Verrijken kennis over biodiversiteit Onjuiste overtuigingen tegengaan Link leggen tussen natuur en tuin	Positieve effecten laten zien van een groene tuin	Overtuigen noodzaak Wijzen op de voordelen Kennis in praktijk laten zien Ondersteuning bieden Betaalbaar/gratis maken Onderhoudsarm houden	Sturen op andere gewoonten aanleren Bewustmaken van effecten van type inrichting en onderhoud	Ondersteunen Motiveren	Aansluiten op doelgroep Communicatie middels diverse (social) media Positieve communicatie Gebruiken netwerk Vrijwilligers Beheersbaar Duurzaam

Figuur 30. Programma van eisen ingedeeld in de gedragsfactoren van Persuasive by design model.

Wanneer alle bevinden uit het onderzoek en de eisen naast elkaar worden gelegd kunnen we spreken van zes verschillende hoofdgroepen waarbij er diverse gedragsprocessen een rol spelen. Deze zes groepen die onderscheiden kunnen worden zijn:

Groep 1. Inwoners die een groene tuin bezitten en daarbij natuur en biodiversiteit belangrijk vinden maar niet weten wat ze in praktijk moeten doen om een bijdrage te leveren aan biodiversiteit.

Groep 2. Inwoners die de functie van hun tuin het belangrijkste vinden en groen zien als een verlies van ruimte en een bedreiging voor het gebruik.

Groep 3. Inwoners die een groene tuin te veel werk vinden en aangeven geen groene vingers te hebben.

Groep 4. Inwoners die wel graag hun tuin zouden willen vergroenen maar dit niet doen vanwege de hoge kosten.

Groep 5. Inwoners die graag een groene tuin zouden willen maar fysiek niet in staat zijn de tuin in te richten en te onderhouden.

Groep 6. Inwoners met een nagenoeg volledig verharde tuin, die niet willen veranderen en geen voordelen zien in het hebben van een groene tuin.

6. Strategisch plan

Het strategisch plan is geschreven voor de gemeente Montferland en geeft een strategisch aanpak voor het aanzetten van inwoners tot het vergroenen van tuinen. Met het plan wordt er richting gegeven aan het biodiversiteitsplan (Econsultancy & gemeente Montferland, 2021). Het plan zal daarmee bijdragen aan het vergroenen van tuinen, het vergroten van de biodiversiteit in stedelijk gebied en het toekomstbestendig van maken van de leefomgeving door klimaatadaptatie. Als eerst wordt de missie en de visie gepresenteerd, gevolgd door de verschillende doelgroepen met gespecificeerde doelstellingen en acties.

Missie

De gemeente Montferland streeft naar een duurzame groene woonomgeving waarin biodiversiteit en klimaatadaptatie hand in hand gaan.

Visie

De basisbehoeften voor planten en dieren zijn aanwezig in alle gebiedstypen, bebouwd en onbebouwd. In Montferland zijn veel mensen zich bewust van de waarde en het belang van biodiversiteit (Econsultancy & gemeente Montferland, 2021).

Doelgroepen, doelstellingen en acties

De inwoners aanzetten tot het groener inrichten van hun tuin is complex omdat er meerdere gedragsprocessen een rol spelen. Er is niet één oplossing of interventie die ervoor zal zorgen dat iedere inwoner van Montferland zijn of haar tuin groener gaat inrichten. Er zijn meerdere maatregelen nodig om meerdere inwoners in beweging te krijgen. Wanneer alle eisen worden bekeken valt op dat de inwoners van Montferland onder te verdelen zijn over meerdere groepen waarbij andere gedragsprocessen een rol spelen. Op basis van dit onderzoek kunnen we grofweg spreken van 6 groepen. Hieronder staan de doelgroepen met daarbij de specifieke doelstellingen en acties.

Groep 1. Inwoners die een groene tuin bezitten en daarbij natuur en biodiversiteit belangrijk vinden maar niet weten wat ze in praktijk moeten doen om een bijdrage te leveren aan biodiversiteit.

Doel

- Het kennis laten maken met de praktische kant van tuinieren op een wijze waarbij de biodiversiteit vergroot wordt.

Actie

- Website met informatie over biodiversiteit, effecten en praktische zaken rondom tuininrichting en onderhoud.
- Organiseren voorlichtingen waarbij biodiversiteit, duurzaamheid, tuininrichting en onderhoud centraal staan.

Deze groep zit vast in patronen van onderhoud zoals onkruid verwijderen, maaien, blad verwijderen, snoeien, schoffelen en de tuin winterklaar maken. Deze groep weet tuinsoorten te herkennen en vindt het leuk om soorten als vlinders en vogels terug te zien.

Door de link te leggen met het type onderhoud zoals het laten staan van onkruid en het gegeven dat deze planten juist ervoor kunnen zorgen dat vlinders de tuin bezoeken vanwege de nectar, wordt belangrijke kennis gedeeld. Kennisdeling zal de sleutel tot verandering zijn bij deze groep. Ook is deze groep op relatief eenvoudige wijze aan te zetten tot vergroening.

Groep 2. Inwoners die de functie van hun tuin het belangrijkste vinden en groen zien als een verlies van ruimte en een bedreiging voor het gebruik.

Doel

- Laten inzien dat functioneel gebruik en groen samen kunnen gaan.

Actie

- Tuincoach beschikbaar stellen.
- Voorlichting

Bij deze groep mensen is het van belang dat de tuin functioneel is ingericht. Onder andere wordt de tuin gebruikt als lounge plek, ontmoetingsplek maar ook als parkgelegenheid. Door een tuincoach samen met de inwoners te laten kijken naar de inrichting van de tuin en het aanrijken van ideeën kan deze groep overtuigd worden. Het is daarnaast ook belangrijk dat deze groep de urgentie en voordelen van een groene tuin inziet. Het is daarbij wel van belang dat de boodschap positief overgedragen wordt.

Groep 3. Inwoners die een groene tuin te veel werk vinden en aangeven geen groene vingers te hebben.

Doel

- Laten inzien dat een groene tuin niet per definitie veel werk en onderhoudt betekend.

Actie

- Tuincoach
- Voorlichting

Deze groep mensen zijn in de overtuiging dat een groene tuin ook veel werk betekend. De tuin zien ze het liefst zo onderhoudsarm mogelijk. Dat een groene tuin ook direct veel onderhoudt vergt is een overtuiging die niet klopt. Een groene tuin kan ook onderhoudsarm worden ingericht. Het is belangrijk dat er informatie gedeeld wordt over een onderhoudsarme maar toch groene tuin.

Groep 4. Inwoners die wel graag hun tuin zouden willen vergroenen maar dit niet doen vanwege de hoge kosten.

Doel

- Kosteloos ondersteunen van de inwoners bij vergroening van de tuin.

Actie

- Tegel eruit, plant erin
- Gratis beschikbaar stellen van gebiedseigen planten en zaden.

Deze groep inwoners zouden graag een groene tuin willen maar zien hiervan af omdat ze bang zijn voor de hoge kosten. Door gerichte acties te organiseren als tegel eruit, plant erin worden mensen gemotiveerd en blijven kosten bespaard. Het gratis beschikbaar stellen van gebiedseigen planten en zaden is hierbij een waardevolle aanvulling. Uit referentieonderzoek is gebleken dat deze interventie zeer succesvol is.

Groep 5. Inwoners die graag een groene tuin zouden willen maar fysiek niet in staat zijn de tuin in te richten en te onderhouden.

Doelstelling

- Het ondersteunen van mensen met een fysieke beperking bij de inrichting en het onderhoud van de tuin.

Acties

- Opzetten vrijwilligersteam
- Tuincoach beschikbaar stellen

Deze groep inwoners zouden graag een groene tuin willen bezitten maar zien niet de mogelijkheid dit te realiseren. Ze willen het liefst ook niet naasten belasten met deze taak. Bij deze interventie zal het opzetten van een vrijwilligersteam zeer nuttig zijn. Een vrijwilligersteam kan helpen bij het ondersteunen van de inrichting en het onderhoud van een tuin. Voor hulp omtrent de inrichting zou ook de tuincoach van waarde zijn.

Groep 6. Inwoners met een nagenoeg volledig verharde tuin, die niet willen veranderen en geen voordelen zien in het hebben van een groene tuin.

Doel

- Bewustwording creëren van urgentie van een groene tuin

Actie

- Voorlichtingscampagne
- Nader onderzoek

Deze groep inwoners is zich niet bewust van de voordelen die een groene tuin met zich meebrengt. Een krachtig voorbeeld hiervan is dat deze groep aanzienlijk meer overlast van warmte ervaart. Meer onderzoek over deze specifieke groep is nodig.

7. Aanbevelingen

In het biodiversiteitsplan staat grofweg aangegeven welke invulling de gemeente Montferland wil gaan geven aan het creëren van bewustwording omtrent biodiversiteit en vergroening van tuinen (Econsultancy & gemeente Montferland, 2021), zie figuur 31.

Wijze van invulling

1. Het hoge prioriteit die gekozen is vertaalt zich in een intensieve voorlichtingscampagne. De kracht van herhaling is daarbij een uitgangspunt. Deze campagne kan gecombineerd worden met voorlichting over klimaatadaptatie.
 - a) Voorlichting via de Biomorfologische kaart;
 - b) Organiseren of faciliteren van bijeenkomsten inwoners;
 - c) Financiering, ondersteuning van initiatieven van particulieren (groene daken, geveltuinen);
 - d) Eén op één voorlichting van inwoners over beleid (groenere tuinen, bestrijdingsmiddelen, bermmaaien e.d.);
 - e) Organiseren van initiatieven omtrent het waarnemen van bijvoorbeeld vogel- en insectensoorten in de wijk.
2. De Biomorfologische kaart is een instrument dat als ondersteuning van het biodiversiteitsplan is opgesteld. Het is een voorlichtingsmiddel dat de gebiedsgerichte benadering volgt en locatie specifieke informatie geeft over de biodiversiteit. Alle kernen zijn als separate gebieden beschreven. De grotere kernen bestaan uit meerdere deelgebieden. De factsheets van de kaart worden periodiek aangepast, waarbij bereikte doelen (acties) worden beschreven.
3. We zetten in op het versterken van het contact van kinderen met de natuur. We zoeken hierbij samenwerking met scholen en organisaties zoals het Natuur- en Milieu Educatiecentrum.

Fig. 31 Kopie van de Wijze van invulling uit het biodiversiteitsplan (Econsultancy & gemeente Montferland, 2021).

Het strategisch plan kan perfect ingebed worden in het beleidsstuk. Het strategisch plan biedt speerpunten voor de gekozen wijze van invulling. Op deze manier kan het huidige beleidsstuk de doelgroepen tot verandering aanzetten.

In punt 3 staat beschreven dat er samenwerking wordt gezocht met scholen en organisaties. Een organisatie die kan helpen bij de uitvoering van het beleid is stichting Steenbreek. Stichting Steenbreek is een organisatie die zich onder andere richt op overheden en burgers en daarbij veel ervaring heeft. Het direct samenwerken met deze groep is dan ook sterk aan te bevelen. Stichting steenbreek richt zich op vier kernthema's: biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid en sociale cohesie. De thema's "biodiversiteit en klimaatadaptatie" is waar op de gemeente Montferland zich op wil richten. Deze thema's sluiten aan op de thema's van stichting Steenbreek. Daarnaast kan deze stichting helpen bij het organiseren van bijeenkomsten voor inwoners (punt 1.b). Hierbij is het belangrijk dat de thema's aansluiten op de doelgroepen zoals beschreven in het strategisch plan. Bij doelgroep 1 is het van belang dat de bijeenkomsten gericht zijn op praktische tips over onderhoud en hoe dit bijdraagt aan de biodiversiteit van een tuin. Voor doelgroep 2 is het belangrijk dat er praktische zaken aanbod komen zoals hoe functioneel gebruik van een tuin samen kan gaan met vergroening. Voor doelgroep 3 is het belangrijk dat er aandacht is voor mensen die wel willen vergroenen maar dit niet doen vanwege het onderhoud.

Er is een grote groep aanwezig die informatie van internet halen. Het is belangrijk dat de gemeente Montferland hiervoor een website laat maken. Het is aan te bevelen dit te doen met stichting Steenbreek vanwege de nodige ervaring. Combineer de website samen met de hierboven genoemde voorlichtingsthema's en de biomorfologische kaart. Het is hierbij noodzakelijk dat de website bekend wordt bij alle inwoners van Montferland. Hiervoor kan reclame gemaakt worden in lokale kranten en kan er aandacht gegenereerd worden middels de facebookpagina van de gemeente.

Een tuincoach kan perfect de invulling geven aan punt 1. D. Een belangrijke taak voor de tuincoach vormt het één op één contact waarbij doelgroep 1 geholpen kan worden met tips rondom onderhoud. Groep 2 kan samen met de coach kijken naar een specifieke combinatie van gebruik en vergroening. Groep 3 kan via de coach tips krijgen rondom het vergroenen maar toch onderhoudsarm mogelijk blijven van de tuin.

Bij punt 1. C staat financiering en ondersteuning van initiatieven van burgers centraal. Hierbij is het aan te bevelen om doelgroepen 4 en 5 hierin op te nemen. De groep waarbij onderhoud fysiek niet mogelijk is dient ondersteunt te worden bij zowel inrichting als bij het onderhoud. Sociale cohesie is bij stichting Steenbreek een belangrijk speerpunt en door bij de voorlichtingsavonden tevens vrijwilligers te werven kan een team opgericht worden met vrijwilligers die de tuin kunnen inrichten en onderhouden. Voor groep 4 vormen de kosten van vergroening een obstakel. Door hier acties als tegel eruit, plant erin op in te zetten en het aanbieden van gratis gebiedseigen planten en zaden wordt het kosten obstakel opgelost. Hierbij kan stichting Steenbreek een begeleidende rol spelen.

Uit de BULG-analyse en informatiebronnen is gebleken dat tuincentra een beïnvloedende rol hebben op zowel het geven van advies als in de aanbieding van de plantensoorten. Uit het onderzoek is gebleken dat zo'n 30% van de inwoners inspiratie vergaren bij tuincentra. Door samen te werken met deze partij en deze partij te betrekken kan er één boodschap uitgestraald worden en kan er informatie door deze groep aangereikt worden ter bevordering van het groener inrichten van tuinen. Ook hierbij kan stichting Steenbreek ondersteunen als netwerklegger.

Het is tot slot aan te bevelen de strategieën toe te passen op een pilot groep waarbij één wijk centraal staat. Door dit te doen blijven de strategieën beheersbaar en kan het succes geëvalueerd worden. Hierbij kan er geleerd worden van mogelijk opkomende weerstand maar ook van praktische zaken. Flexibiliteit in het proces is daarom ook van cruciaal belang (Hermsen & Renes, 2016).

8. Discussie

In dit hoofdstuk wordt in de eerste paragraaf een kritisch blik geworpen op de toegepaste methode van het onderzoek. In de tweede paragraaf wordt er gereflecteerd op de inhoudelijke uitkomsten en worden deze vergeleken met vergelijkbare onderzoeken.

8.1 Methodische discussie

Een belangrijk punt in het onderzoek is dat de steekproef niet de gewenste groepsgrootte heeft bereikt waardoor het betrouwbaarheidsniveau 90% is in plaats van de gebruikelijke 95% (WikiStatistiek, 2015). Daarnaast is gebleken dat de meeste deelnemers van de enquête tot de groep behoren die in het bezit is van een tuin met een hoog groenpercentage. Doordat dit is opgevangen door interviews af te nemen bij een groep inwoners waarbij de tuin nagenoeg volledig verhard is zijn beide groepen ondervraagd maar wel middels een andere methode.

Een belangrijk punt is dat bij de vraagstukken waarbij de meest groene groep tegenover de minst groene groep is gezet, de minst groene groep uit aanzienlijk minder mensen bestaat. Dit vanwege het geven dat de enquête voornamelijk ingevuld is door mensen met een groene tuin.

Het interview met de referentiep partij en de interviews met de groep inwoners met een verharde tuin betrof een ongestructureerd interview. Dit maakt het lastig om de interviews volledig te reproduceren.

Daarnaast stonden ook inwoners niet open voor een interview waardoor deze methode veel tijd vergt en de diepgang beperkt blijft. Een onderzoek dat zich specifiek op de doelgroep richt met een verharde tuin zou mogelijk anderszins andere inzichten geven, dit is dan ook aan te bevelen. Hoewel de interviews informatie hebben opgeleverd over de doelgroep met een voornamelijk verharde tuin waren de interviews kort. Gedurende de interviews kwam er regelmatig weerstand, waren de antwoorden kortaf en was er weinig ruimte voor diepgang.

Gedrag is dynamisch en het is dan ook niet uit te sluiten dat er in het proces van het groener inrichten van tuinen tegen andere vormen van weerstand wordt aangelopen. Hierbij is nauw contact met de doelgroep belangrijk zodat de juiste interventies toegepast kunnen worden.

8.2 Inhoudelijke discussie

Als er gekeken wordt naar de resultaten van dit onderzoek en de uitkomsten van soortgelijke onderzoeken vallen overeenkomsten op. In het onderzoek “een groen steentje bijdragen” is gedragsverandering ten opzichte van het vergroenen van een tuin onderzocht (van Rooij, 2018). Hierbij kwam eveneens naar voren dat het hebben van een groene tuin te veel werk vergt voor een groep mensen. Daarnaast werd hierbij ook aangetoond dat functioneel gebruik een groot obstakel is ten aanzien van vergroenen.

Het onderzoek “Klimaatbestendige tuinen - stap Doorgronden: gedragsanalyse” laat eveneens zien dat de voordelen van het hebben van een groene tuin niet bekend zijn (Deltares, 2016). In dit onderzoek voor de gemeente Montferland is aangetoond dat mensen met een nagenoeg volledig versteende tuin meer overlast van warmte ervaren, dit was niet eerder in beeld gebracht. Daarnaast laat het onderzoek eveneens zien dat de fysieke gesteldheid ervoor kan zorgen dat een deel van de mensen niet in staat is hun tuin te vergroenen.

In het onderzoek wordt er gesproken van “extra woonruimte” in de tuin dat ervoor zorgt dat vergrijzing plaatsvindt. Dit sluit aan op de bevindingen dat mensen groen zien als een bedreiging voor het functionele gebruik. Het onderzoek gaat dieper in op factoren als “geen groene vingers door het ontbreken van stimulatie op scholen”. Ook zou het gebrek aan plantenkennis zorgen voor keuzestress bij het groener inrichten van een tuin (Deltares, 2016).

Gesteld kan worden dat er ondanks de verschillende toegepaste theorieën over gedragsverandering veel dezelfde punten naar voren komen. Echter is in andere onderzoeken zoals “Groene gedragsverandering” breder gekeken naar de sociale omgeving en hoe dit middels bijv. druk invloed uitoefent op de tuininrichting (Stobbelaar, van der Knaap, & Spijker, 2021). Ook is in dit onderzoek gekeken naar verschillende wijken zoals een achterstandswijk en hoe dit zich verhoudt tot de tuininrichting. Kortom lijken veel onderzoeken dezelfde obstakels richting vergroening aan te tonen. Al hebben andere onderzoeken een bredere kijk en andere ingang gebruikt.

Bibliografie

- Allecijfers.nl. (2021). *Informatie gemeente Montferland*. Opgehaald van Allecijfers.nl: www.allecijfers.nl/gemeente/montferland/
- Atlas Leefomgeving . (2021, 3 24). *Stedelijk hitte-eiland effect (UHI)*. Opgehaald van Atlas Leefomgeving - Verken en ontdek je leefomgeving: <https://www.atlasleefomgeving.nl/stedelijk-hitte-eiland-effect-uhi-in-nederland>
- Corpos. (2022, 6 10). *Steekproefcalculator*. Opgehaald van <https://www.corpos.nl/producten/Steekproef/streekproefcalculator.html>
- Delftse Post. (2021, 04 8). Actie 'Tegel eruit, plant erin' groot succes . Delft, Nederland.
- Deloitte. (2019, 10 10). Nederlandse tuin kan bijna drie keer groener. Nederland.
- Deltares. (2016). *Klimaatbestendige tuinen - stap Doorgronden: gedragsanalyse*.
- Econsultancy & gemeente Montferland. (2021). *Ruimte voor biodiversiteit Gemeente Montferland*. Doetinchem.
- Econsultancy. (2021, 5 19). *Biodiversiteit Gemeente Montferland*. Opgehaald van <https://montferland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=179896e7ccd44315983c06b343c6077a>
- Gemeente Montferland. (2021). Montferland Spreekt - Klimaatadaptatie. Gelderland, Montferland .
- Gezondheidsnet.nl. (2017, 04 13). *De 7 voordelen van een teamsport*. Opgehaald van <https://www.gezondheidsnet.nl/sporten/de-7-voordelen-van-een-teamsport>
- Hermesen, S., & Renes, R. J. (2016). De psychologie van beïnvloeding begrijpen en gebruiken. In *Gedragverandering*. Amsterdam/Antwerpen: Business contact.
- Hitte-eilanden. (2012). *Wat is een hitte-eiland?* Opgehaald van www.hitte-eilanden.nl: <https://hitte-eilanden.nl/wat-is-een-hitte-eiland/>
- HLN. (2020, 10 13). Kortrijkzanen smaken gratis advies voor natuurvriendelijke tuinen: "Al 446 aanvragen". Kortrijk, België.
- HR Praktijk. (2015, 01 12). *Schaf de bonus af en wakker de intrinsieke motivatie aan*. Opgehaald van [hrpraktijk: https://www.hrpraktijk.nl/topics/loon-belonen/nieuws/schaf-de-bonus-af-en-wakker-de-intrinsieke-motivatatie-aan#:~:text=Met%20intrinsieke%20motivatie%20verzetten%20mensen,\)%2C%20dan%20stopt%20het%20gedrag](https://www.hrpraktijk.nl/topics/loon-belonen/nieuws/schaf-de-bonus-af-en-wakker-de-intrinsieke-motivatatie-aan#:~:text=Met%20intrinsieke%20motivatie%20verzetten%20mensen,)%2C%20dan%20stopt%20het%20gedrag)
- IVN. (2016, 05). Gezonder door groen. Amsterdam, Noord Holland, Nederland.
- Nemo Kennislink. (2017, 11 10). *Neerslagoverlast in steden*. Opgehaald van <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/neerslagoverlast-in-steden/>
- Reijnders, S. (2018, 2 19). Van grijze naat groene tuinen, waarom tuinen grijs blijven.

Rijksoverheid. (2013, 09 27). *Biodiversiteit*. Opgehaald van www.clo.nl:
<https://www.clo.nl/indicatoren/nl144002-ontwikkeling-biodiversiteit-msa>

Samen voor Biodiversiteit . (2020, 10 5). Beelden van biodiversiteit. Nederland.

Sociaal en Cultureel Planbureau. (2016). *Tussen groen en grijs*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Stichting Steenbreek. (2021). *Over ons*. Opgehaald van www.steenbreek.nl: <https://steenbreek.nl/over-ons/>

Stobbelaar, D. J., van der Knaap, W., & Spijker, J. (2021). *Greening the City: How to Get Rid of Garden Pavement! The 'Steenbreek' Program as a Dutch Example*. Opgehaald van Sustainability:
<https://doi.org/10.3390/su13063117>

van Rooij, E. (2018). *Een Groen Steentje Bijdragen*. Nijmegen.

Wageningen Univeristy & Research. (2021). *Wateroverlast*. Opgehaald van [ww.wur.nl](http://www.wur.nl):
<https://www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Wateroverlast.htm>

Wageningen University & Research. (2019, 10 28). *Nederland haalt de biodiversiteitsdoelen in 2020 niet*.
 Opgehaald van www.wur.nl: <https://www.wur.nl/nl/nieuws/Nederland-haalt-de-biodiversiteitsdoelen-in-2020-niet.htm>

Wageningen University & Research. (2021). *Effect van natuur op gezondheid*. Opgehaald van www.wur.nl:
<https://www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Effect-van-natuur-op-gezondheid.htm>

Wageningen University & Research. (2021). *www.wur.nl*. Opgehaald van Biodiversiteit:
<https://www.wur.nl/nl/show-longread/Biodiversiteit-longread.htm>

WikiStatistiek. (2015, 3 17). *Betrouwbaarheidsinterval*. Opgehaald van www.wikistatistiek.amc.nl:
<https://wikistatistiek.amc.nl/index.php/Betrouwbaarheidsinterval>

ZutphenEnergie. (2021, 12 1). *Over ze*. Opgehaald van www.zutphenenergie.nl:
<https://www.zutphenenergie.nl/over-ze>

Bijlagen

Enquête

Demografie

Wat is uw leeftijdscategorie?

- ☐ 18 tot 30
- ☐ 30 tot 40
- ☐ 40 tot 50
- ☐ 50 tot 60
- ☐ 60+

Wat is uw geslacht?

- ☐ Man ☐ Vrouw

Wat is uw gezinsgrootte?

.....

Heeft u een koop of huurwoning?

- ☐ koop
- ☐ huur

Vragen rondom huidige status tuin

Hoe groot is uw tuin?

- ☐ 0 tot 50m²
- ☐ 50 tot 100m²
- ☐ 100 tot 150m²
- ☐ 150m² tot 200m²
- ☐ 200m² of meer

Uit hoeveel procent groen bestaat uw tuin ongeveer?

- ☐ 0 tot 25%
- ☐ 25-50%
- ☐ 50-75%
- ☐ 75-100%

Welke elementen zijn terug te vinden in uw tuin?

- ☐ Gazon
- ☐ Struiken
- ☐ Bomen
- ☐ Rommelige hoekjes
- ☐ Bladerhoop
- ☐ Nestkastje
- ☐ Composthoop/bak
- ☐ Anders namelijk ...

Heeft u een voortuin en of achtertuin?

- ☐ Voortuin
- ☐ Achtertuin
- ☐ Voor- en achtertuin

Zit er verschil in percentage groen in uw voor- en achtertuin?

- ☐ Groenere voortuin
- ☐ Groenere achtertuin
- ☐ Voor- en achtertuin gelijk
- ☐ n.v.t.

Heeft u de huidige inrichting veranderd ten opzichte van de vorige bewoner?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Onderhoud

Hoe vaak pleegt u onderhoud aan uw tuin?

- ☐ Wekelijks
- ☐ Maandelijks
- ☐ Jaarlijks
- ☐ Nooit
- ☐ Anders namelijk ...

Welk onderhoud wordt gepleegd aan uw tuin?

- ☐ Onkruid verwijderen
- ☐ Maaien
- ☐ Snoeien
- ☐ Schoffelen
- ☐ Blad verwijderen
- ☐ Winterklaar maken
- ☐ Anders namelijk

Houd u bij onderhoud rekening met aanwezige diersoorten (Vogels, insecten, vlinders etc)?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Wie doet het onderhoud onderhoudt aan uw tuin?

- ☐ Ikzelf
- ☐ Een hovenier/bedrijf
- ☐ Anders namelijk ...

Wat voor een type planten heeft u?

- ☐ Planten van het tuincentrum
- ☐ Spontaan opgekomen planten
- ☐ Nederlandse soorten
- ☐ Geen

Kennis van biodiversiteit en voordelen groene tuin

Welke voordelen denkt u dat een groene tuin heeft?

- ☐ De voordelen zijn
- ☐ Een groene tuin heeft geen voordelen

Blijft er tijdens een flinke regenbui water in de tuin staan?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Heeft u zomers last van warmte in uw tuin?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Natuurbeleving

Hoe belangrijk vindt u natuur?

- ☐ Heel belangrijk
- ☐ Belangrijk
- ☐ Niet belangrijk
- ☐ Helemaal niet belangrijk

Ziet u uw tuin als onderdeel van natuur?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Een beetje

Hoe regelmatig bent u in een natuurgebied?

- ☐ Nooit
- ☐ Iedere dag
- ☐ Iedere week
- ☐ Eens in de maand
- ☐ Jaarlijks

Wanneer u een natuurgebied bezoekt, waar gaat u dan naar toe?

- ☐ Lokaal
- ☐ Regionaal
- ☐ Nationaal
- ☐ Internationaal

Bent u lid van een natuurvereniging?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Welke diersoorten zou u graag in uw tuin terug willen zien?

- ☐ Vogels
- ☐ Insecten
- ☐ Vlinders
- ☐ Libellen
- ☐ Zoogdieren
- ☐ Geen

Van welke diersoorten, in uw tuin, weet u enkele of meerdere bij naam te herkennen?

- ☐ Vogels
- ☐ Insecten
- ☐ Vlinders
- ☐ Libellen
- ☐ Zoogdieren
- ☐ Planten
- ☐ Geen

Voordelen & Motivatie

Wat zijn de voornaamste redenen voor stenen/tegels in uw tuin?

- ☐ Onderhoudsarm/Praktisch
- ☐ Geen groene vingers
- ☐ Past binnen de omgeving
- ☐ Vanwege de bureu
- ☐ Kinderen
- ☐ Huisdieren
- ☐ Anders namelijk

Wat zijn de belangrijkste punten bij de inrichting van uw tuin?

- ☐ Functioneel (Bijv. stalling fietsen)
- ☐ Ontspanning (Lounge set etc.)
- ☐ Natuurlijk (Veel groen)
- ☐ Onderhoudsarm
- ☐ Anders namelijk

Wat zijn redenen om uw tuin groener in te richten?

- ☐ Goed voor de natuur
- ☐ Betere afvoer regenwater
- ☐ Minder warmte in de zomer
- ☐ Financiële compensatie/korting
- ☐ Geen
- ☐ Anders namelijk

Wat zijn redenen om uw tuin niet groener in te richten?

- ☐ Te veel werk
- ☐ Geen groene vingers
- ☐ Verlies ruimte
- ☐ Onderhoud fysiek niet mogelijk
- ☐ Te duur
- ☐ Vanwege de buren
- ☐ Geen
- ☐ Anders namelijk ...

Waar haalt u uw tuininspiratie vandaan?

- ☐ Tuinen in de omgeving
- ☐ Tuincentra
- ☐ Televisieprogramma's
- ☐ Internet
- ☐ Magazines
- ☐ Hoveniers
- ☐ Anders namelijk

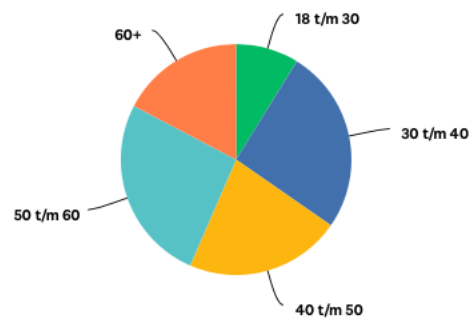
Hieronder is ruimte voor aanvullende opmerkingen:

Mag er contact met u opgenomen worden naar aanleiding van de enquête? (Zo ja, kan u hieronder uw contact gegeven vermelden)

Grafieken en resultaten enquête

V1 Wat is uw leeftijdscategorie?

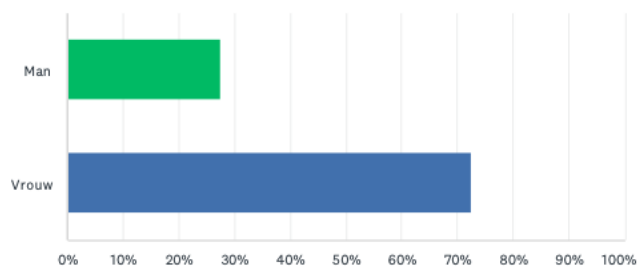
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
18 t/m 30	8.82%	27
30 t/m 40	25.82%	79
40 t/m 50	21.90%	67
50 t/m 60	26.14%	80
60+	17.32%	53
TOTAAL		306

V2 Wat is uw geslacht

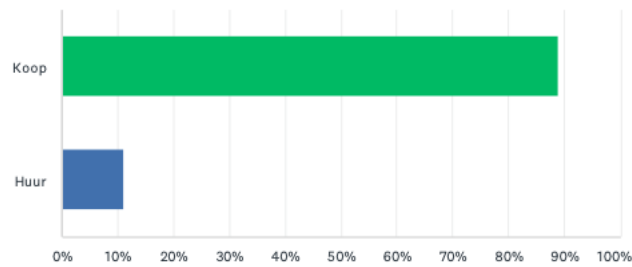
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Man	27.45%	84
Vrouw	72.55%	222
TOTAAL		306

V3 Heeft u een koop of huurwoning?

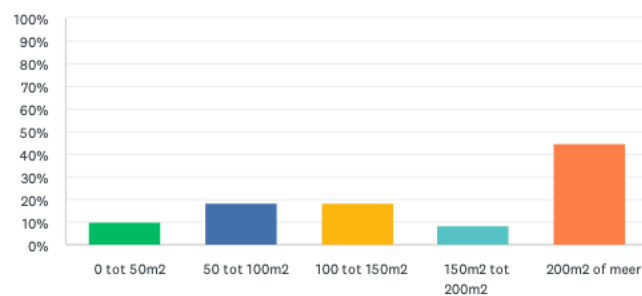
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Koop	88.89% 272
Huur	11.11% 34
TOTAAL	306

V4 Hoe groot is uw tuin?

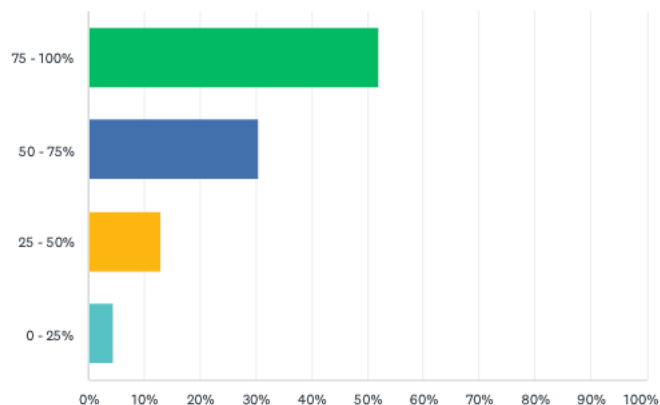
Beantwoord: 305 Overgeslagen: 1

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
0 tot 50m2	10.16% 31
50 tot 100m2	18.36% 56
100 tot 150m2	18.36% 56
150m2 tot 200m2	8.20% 25
200m2 of meer	44.92% 137
TOTAAL	305

V5 Uit hoeveel procent groen bestaat uw tuin ongeveer?

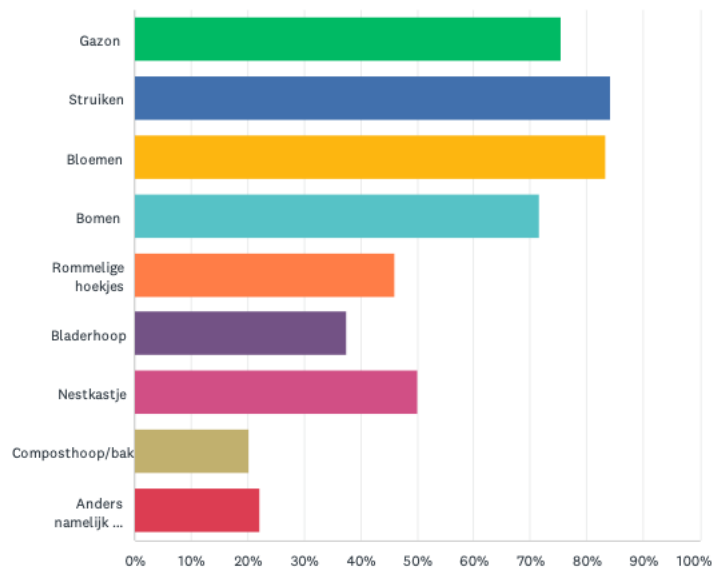
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
75 - 100%	51.96% 159
50 - 75%	30.39% 93
25 - 50%	13.07% 40
0 - 25%	4.58% 14
TOTAAL	306

V6 Welke elementen zijn terug te vinden in uw tuin?

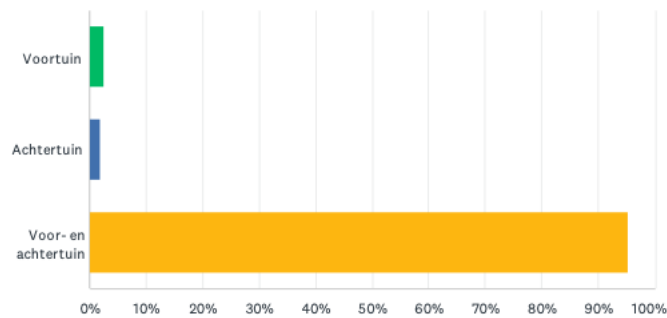
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Gazon	75.49%	231
Struiken	84.31%	258
Bloemen	83.33%	255
Bomen	71.57%	219
Rommelige hoekjes	46.08%	141
Bladerhoop	37.58%	115
Nestkastje	50.00%	153
Composthoop/bak	20.26%	62
Anders namelijk ...	22.22%	68
Totaal aantal respondenten: 306		

V7 Heeft u een voortuin en of achtertuin?

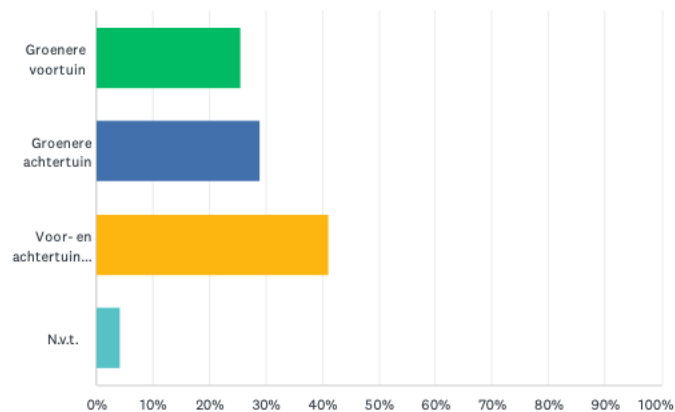
Beantwoord: 305 Overgeslagen: 1

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Voortuin	2.62% 8
Achtertuin	1.97% 6
Voor- en achtertuin	95.41% 291
TOTAAL	305

V8 Zit er verschil in percentage groen in uw voor- en achtertuin?

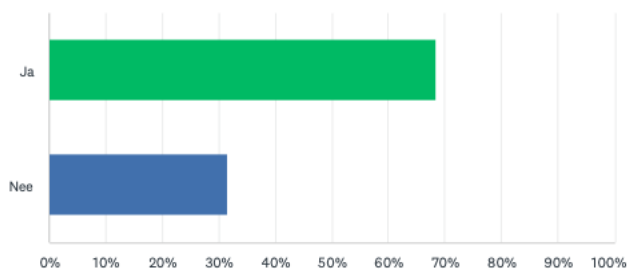
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Groenere voortuin	25.49% 78
Groenere achtertuin	29.08% 89
Voor- en achtertuin gelijk	41.18% 126
N.v.t.	4.25% 13
TOTAAL	306

V9 Heeft u de huidige inrichting veranderd ten opzichte van de vorige bewoner?

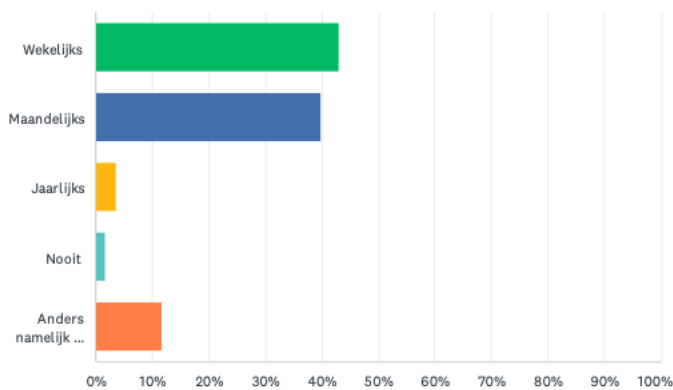
Beantwoord: 304 Overgeslagen: 2

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Ja	68.42% 208
Nee	31.58% 96
TOTAAL	304

V10 Hoe vaak pleegt u onderhoud aan uw tuin?

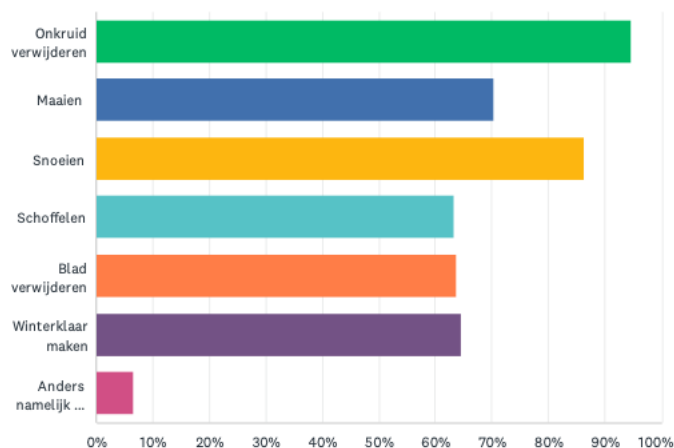
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Wekelijks	43.14% 132
Maandelijks	39.87% 122
Jaarlijks	3.59% 11
Nooit	1.63% 5
Anders namelijk ...	11.76% 36
TOTAAL	306

V11 Welk onderhoud wordt gepleegd aan uw tuin?

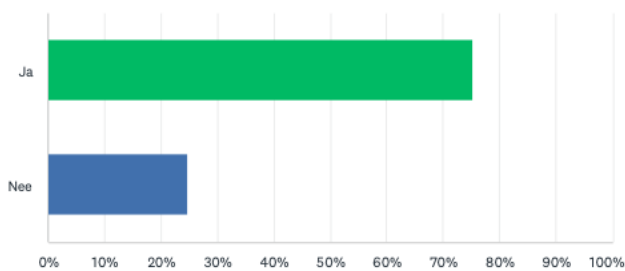
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Onkruid verwijderen	94.77%	290
Maaien	70.26%	215
Snoeien	86.27%	264
Schoffelen	63.40%	194
Blad verwijderen	63.73%	195
Winterklaar maken	64.71%	198
Anders namelijk ...	6.54%	20
Totaal aantal respondenten: 306		

V12 Houd u bij onderhoud rekening met aanwezige diersoorten (Vogels, insecten, vlinders etc)?

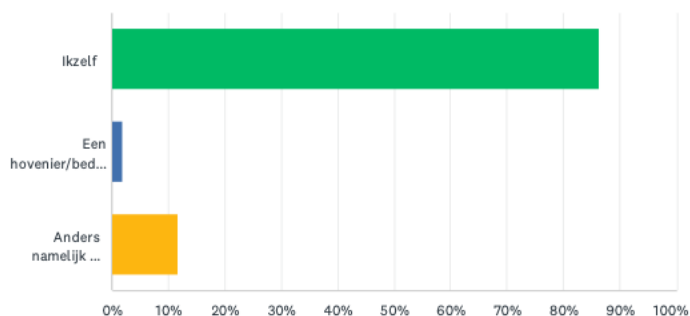
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	75.16%	230
Nee	24.84%	76
TOTAAL		306

V13 Wie doet het onderhoud aan uw tuin?

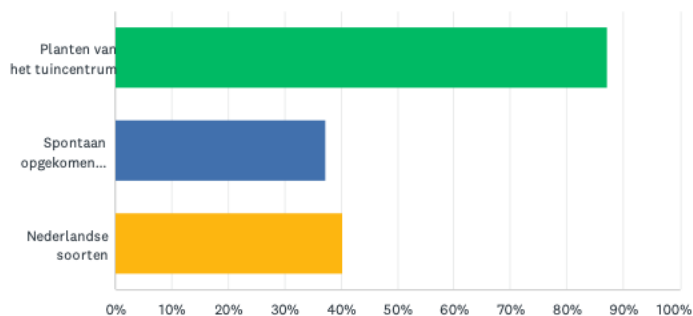
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Ikzelf	86.27% 264
Een hovenier/bedrijf	1.96% 6
Anders namelijk ...	11.76% 36
TOTAAL	306

V14 Wat voor een type planten heeft u?

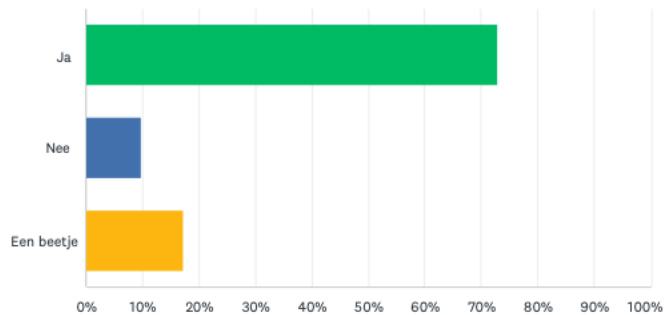
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Planten van het tuincentrum	87.25% 267
Spontaan opgekomen planten	37.25% 114
Nederlandse soorten	40.20% 123
Totaal aantal respondenten: 306	

V15 Weet u wat wordt bedoeld met biodiversiteit?

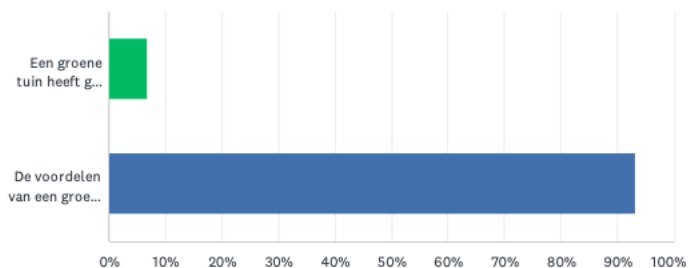
Beantwoord: 306 Overgeslagen: 0

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	72.88%	223
Nee	9.80%	30
Een beetje	17.32%	53
TOTAAL		306

V16 Welke voordelen denkt u dat een groene tuin heeft?

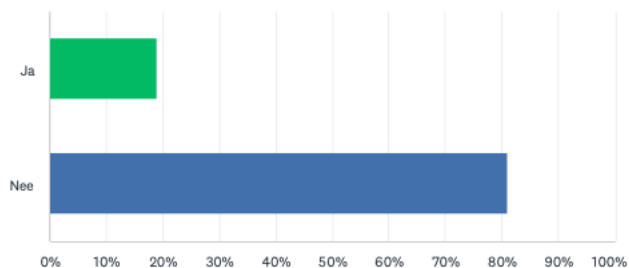
Beantwoord: 305 Overgeslagen: 1

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Een groene tuin heeft geen voordelen	6.89%	21
De voordelen van een groene tuin zijn:	93.11%	284
TOTAAL		305

V17 Blijft er tijdens een flinke regenbui water in de tuin staan?

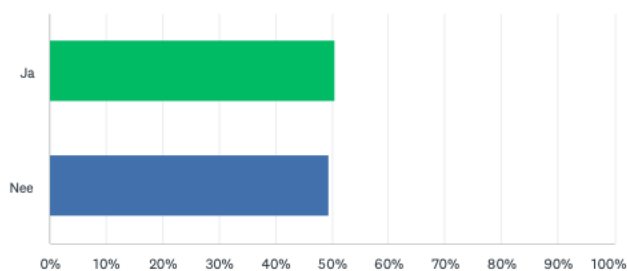
Beantwoord: 301 Overgeslagen: 5

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	18.94%	57
Nee	81.06%	244
TOTAAL		301

V18 Heeft u zomers last van warmte in uw tuin?

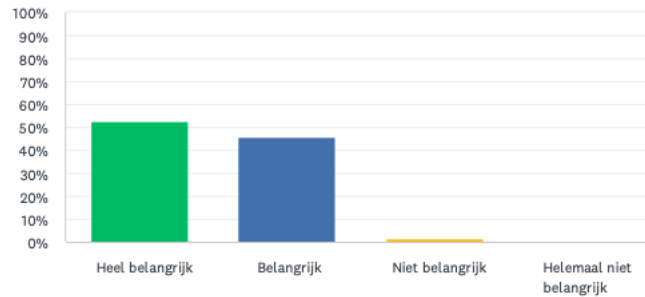
Beantwoord: 301 Overgeslagen: 5

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	50.50%	152
Nee	49.50%	149
TOTAAL		301

V19 Hoe belangrijk vindt u natuur?

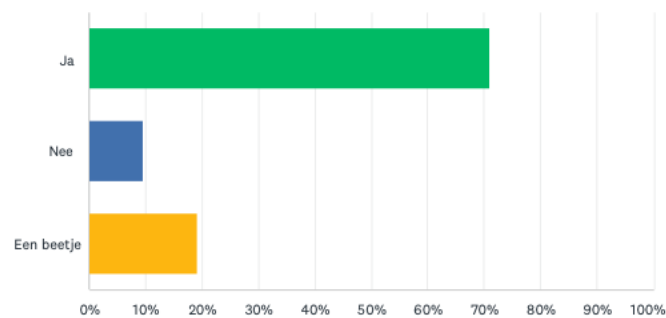
Beantwoord: 301 Overgeslagen: 5

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Heel belangrijk	52.49%	158
Belangrijk	45.85%	138
Niet belangrijk	1.66%	5
Helemaal niet belangrijk	0.00%	0
TOTAAL		301

V20 Ziet u uw tuin als onderdeel van natuur?

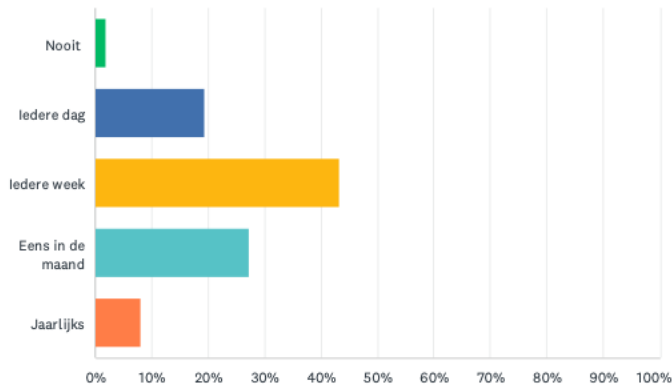
Beantwoord: 301 Overgeslagen: 5

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	71.10%	214
Nee	9.63%	29
Een beetje	19.27%	58
TOTAAL		301

V21 Hoe regelmatig bent u in een natuurgebied?

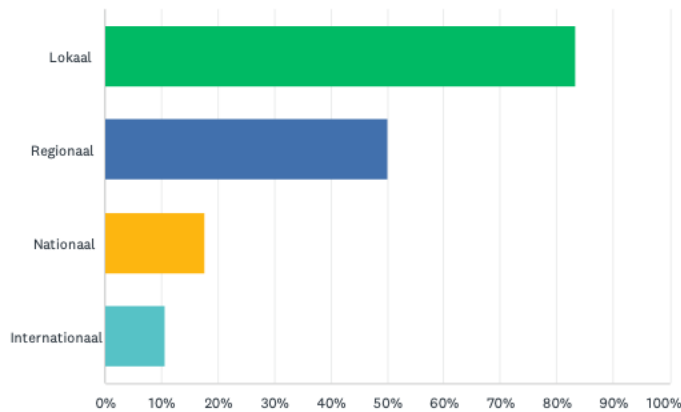
Beantwoord: 300 Overgeslagen: 6

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Nooit	2.00% 6
Iedere dag	19.33% 58
Iedere week	43.33% 130
Eens in de maand	27.33% 82
Jaarlijks	8.00% 24
TOTAAL	300

V22 Wanneer u een natuurgebied bezoekt, waar gaat u dan naar toe?

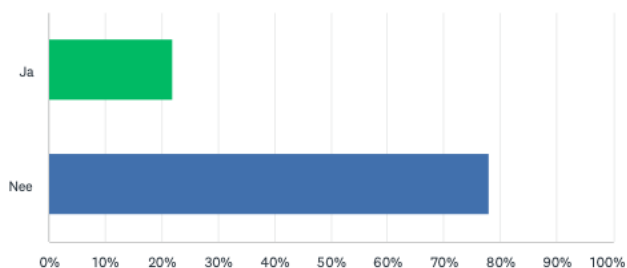
Beantwoord: 300 Overgeslagen: 6

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Lokaal	83.33% 250
Regionaal	50.00% 150
Nationaal	17.67% 53
Internationaal	10.67% 32
Totaal aantal respondenten: 300	

V23 Bent u lid van een natuurvereniging?

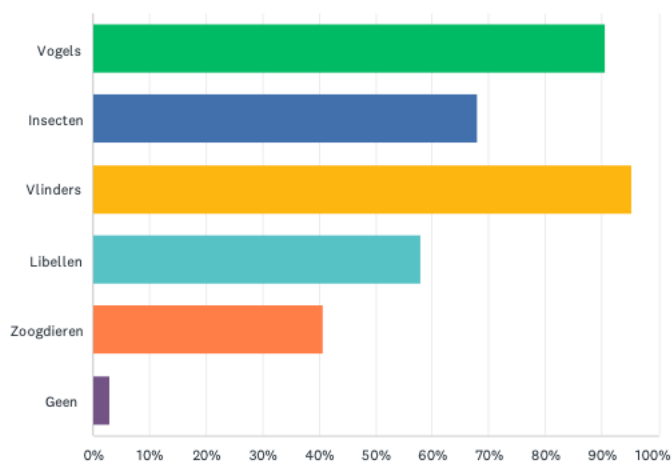
Beantwoord: 301 Overgeslagen: 5

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Ja	21.93% 66
Nee	78.07% 235
TOTAAL	301

V24 Welke diersoorten zou u graag in uw tuin terug willen zien?

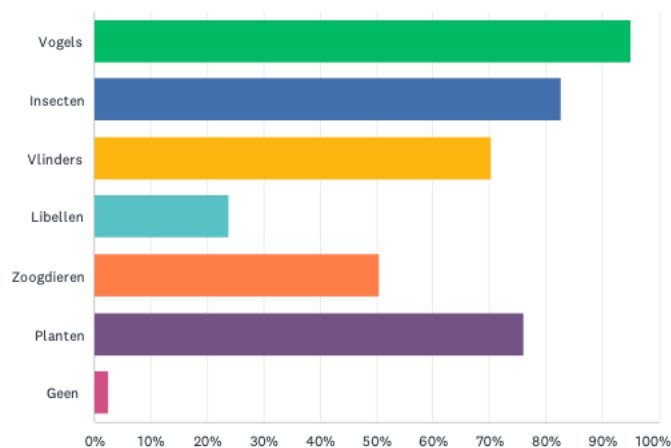
Beantwoord: 300 Overgeslagen: 6

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES
Vogels	90.67% 272
Insecten	68.00% 204
Vlinders	95.33% 286
Libellen	58.00% 174
Zoogdieren	40.67% 122
Geen	3.00% 9
Totaal aantal respondenten: 300	

V25 Van welke (dier)soorten, in uw tuin, weet u enkele of meerdere bij naam te herkennen?

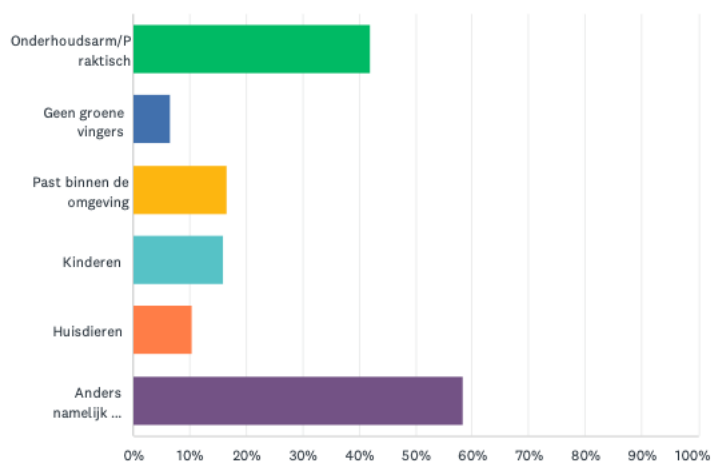
Beantwoord: 301 Overgeslagen: 5

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Vogels	95.02%	286
Insecten	82.72%	249
Vlinders	70.43%	212
Libellen	23.92%	72
Zoogdieren	50.50%	152
Planten	76.08%	229
Geen	2.66%	8
Totaal aantal respondenten: 301		

V26 Wat zijn de voornaamste redenen voor stenen/tegels in uw tuin?

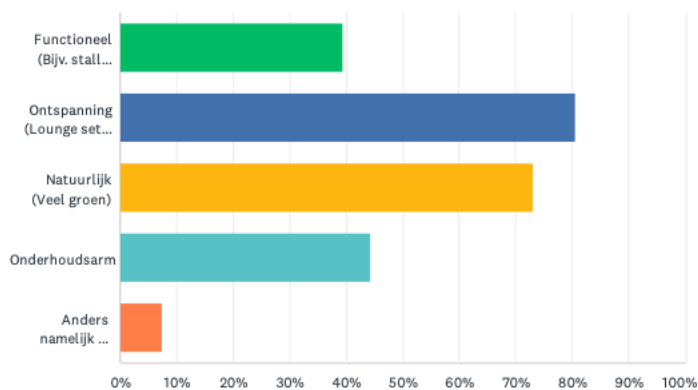
Beantwoord: 305 Overgeslagen: 1

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Onderhoudsarm/Praktisch	41.97%	128
Geen groene vingers	6.56%	20
Past binnen de omgeving	16.72%	51
Kinderen	16.07%	49
Huisdieren	10.49%	32
Anders namelijk ...	58.36%	178
Totaal aantal respondenten: 305		

V27 Wat zijn de belangrijkste punten bij de inrichting van uw tuin?

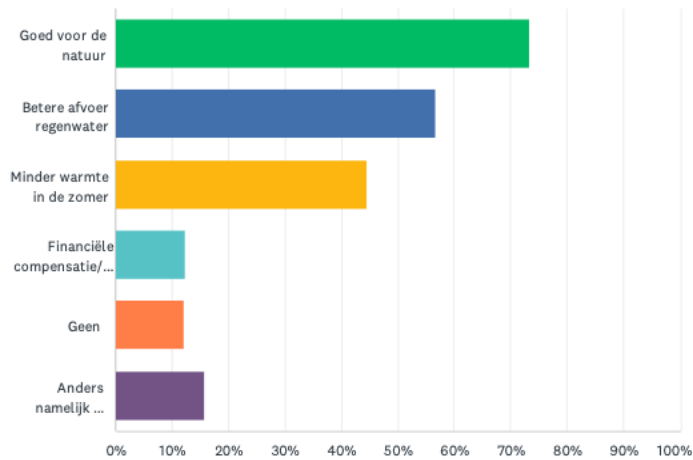
Beantwoord: 305 Overgeslagen: 1

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Functioneel (Bijv. stalling fietsen)	39.34%	120
Ontspanning (Lounge set etc.)	80.66%	246
Natuurlijk (Veel groen)	73.11%	223
Onderhoudsarm	44.26%	135
Anders namelijk ...	7.54%	23
Totaal aantal respondenten: 305		

V28 Wat zijn redenen om uw tuin groener in te richten?

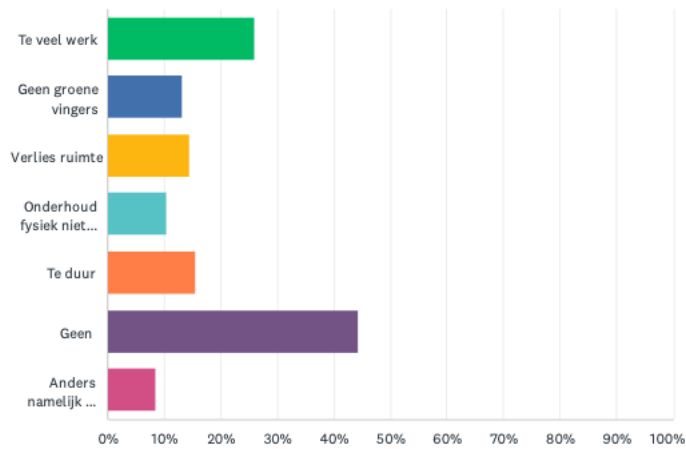
Beantwoord: 305 Overgeslagen: 1

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Goed voor de natuur	73.44%	224
Betere afvoer regenwater	56.72%	173
Minder warmte in de zomer	44.59%	136
Financiële compensatie/korting	12.46%	38
Geen	12.13%	37
Anders namelijk ...	15.74%	48
Totaal aantal respondenten: 305		

V29 Wat zijn redenen om uw tuin niet groener in te richten?

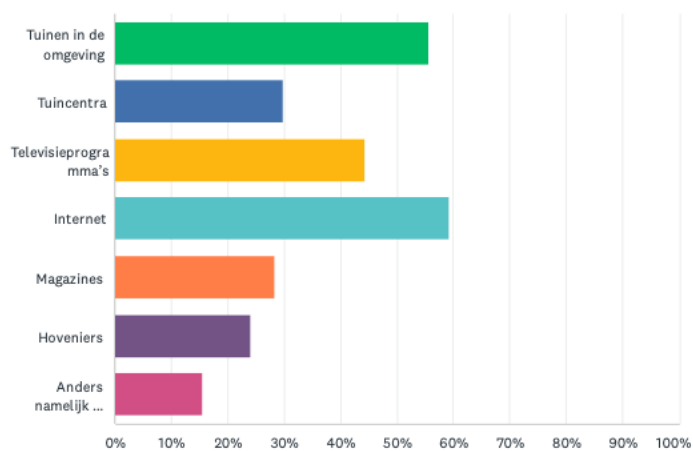
Beantwoord: 304 Overgeslagen: 2

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Te veel werk	25.99%	79
Geen groene vingers	13.16%	40
Verlies ruimte	14.47%	44
Onderhoud fysiek niet mogelijk	10.53%	32
Te duur	15.46%	47
Geen	44.41%	135
Anders namelijk ...	8.55%	26
Totaal aantal respondenten: 304		

V30 Wanneer u uw tuin zou willen veranderen, waar haalt u inspiratie vandaan?

Beantwoord: 304 Overgeslagen: 2

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Tuinen in de omgeving	55.59%	169
Tuincentra	29.93%	91
Televisieprogramma's	44.41%	135
Internet	59.21%	180
Magazines	28.29%	86
Hoveniers	24.01%	73
Anders namelijk ...	15.46%	47
Totaal aantal respondenten: 304		

Interviews

Interview 1

Kan u mij vertellen waarom u uw tuin zo heeft ingericht zoals deze is?

Het is een praktische tuin, niet te veel onderhoud. Ik houd van veranderingen. Eerder was er meer grind in de tuin maar dit vond ik toch niet zo mooi. Ik ben toch wel voor meer groen in de tuin.

Ik had vanwege tijdgebrek het gras vervangen voor grind. Daarbij was het ook een trend om het op zo'n manier te doen. Toch ben ik daarop teruggekomen. Ik zie het liefst ook wel meer groen.

Veranderd u uw tuin vaak?

Ik houd van veranderingen. Ik verplaats regelmatig planten naar een andere plek.

In grote lijnen blijft het wel hetzelfde.

Wat vindt u van groen in uw tuin?

Ik vind groen belangrijk. Ik word vrolijk van bloeiende planten en de vlinders die in de tuin komen. Hier kan ik erg van genieten. Ik heb zelf ook een vijvertje in de tuin waar libellen komen.

En wat vindt u van stenen in uw tuin?

Dat is mijn looppad, daarbij heb ik ook een hond. Ik vind het prettig vanwege de fietsen en ik heb een deel waar ik gezellig kan zitten. Het is handig om toch een stukje bestraat te hebben. Ook in verband met modder, wat het huis vies maakt en het is ook gevaarlijk.

Wat zou u van een groenere tuin vinden?

Ik vind het eigenlijk wel goed zo. Misschien kan het grind uit te voorkant er eruit.

Wat weerhoudt u nu omdat te doen?

Het is er prijzig omdat te doen en daarnaast ontbreekt het ook momenteel aan tijd.

Stel dat u hulp en vergoeding krijgt, zou u het dan doen?

Dan zou ik het wel doen denk ik. Als iemand vraagt, zouden wij dit groen mogen maken dan zou ik zeggen prima.

Is het belangrijk hoe het er dan uit zien?

Ik zou daar wel inspraak bij willen hebben. Ik wil niet overal dezelfde dingen zoals bij hier bij het stukje groen van de gemeente.

Interview 2

Kan u mij vertellen waarom u uw tuin zo heeft ingericht zoals deze is?

Ik heb hem zo ingericht omdat het praktisch is voor mij want ik ben slecht ter been en al op leeftijd. Ik heb plantenbakken die zo hoog zijn dat ik erbij kan. Mijn zoon heeft deze gemaakt zodat ik er goed bij kan. Want ik houd wel van bloemen in de tuin. Doordat ik slecht ter been ben kan ik niet bukken. Mijn zoon helpt mij bij de tuin.

U gaf al aan dat u bloemen in uw tuin mooi vindt, vind u ander groen ook mooi zoals struiken?

Dat vind ik mooi maar dat is voor mij moeilijk omdat het gesnoeid moet worden en mijn zoon heeft niet altijd tijd. Hij wil wel een beetje schoffelen en blad opruimen.

Wat zou u ervan vinden als uw tuin helemaal groen is?

Dat zou ik fijn vinden maar niet haalbaar voor mij omdat ik zelf niks in de tuin kan doen. Ook heb ik een recht pad nodig om op te kunnen lopen met mijn rollator.

Wat zou eraan bij kunnen dragen om meer groen in de tuin de kunnen krijgen?

Dan heb ik hulp nodig en het liefst vrijwillig want van mijn pensioen gaat dat niet lukken en mijn zoon heeft daar ook de tijd niet voor. Hij doet al zoveel voor mij. Verder heb ik ook geen groot netwerk.

Als er hulp geregeld voor wordt voor de inrichting en het onderhoud van uw tuin, zou u uw tuin groener in willen richten?

Dat zou ik fantastisch vinden. Dan kan ik ook genieten van alle vogeltjes en diertjes die de tuin bezoeken.

Interview 3

Kan u mij vertellen waarom u uw tuin zo heeft ingericht zoals deze is?

De tuin is ingericht voor de kinderen, zodat ze lekker kunnen spelen. We hebben in de tuin een klein gazonnetje en speeltoestellen staan. Ook hebben we veel betegeld zodat de kinderen lekker kunnen spelen met stepjes en fietsjes. En er staat een zandbak en loungeset, dit hebben we gedaan zodat we lekker relaxen bij de kinderen. Ook is het gezellig om te barbecueën in de zomer, als het weer wat warmer is.

U geeft aan veel betegeld te hebben, hoe kijkt u tegen een groenere tuin aan?

Nou dat kost mij echt veel te veel werk en tijd. Dan moet ik alles telkens bijhouden en snoeien. Daar heb ik echt geen tijd voor. Ik heb geen groene vingers.

Zou er wel een mogelijkheid zijn om iets kleins aan groen te doen? Zoals een plant of een struik planten?

Nee, rondom is al aardig wat groen. We hebben hier een grasveld in de buurt. Misschien later als de kinderen wat groter zijn.

Interview 4

Kan u mij vertellen waarom u uw tuin zo heeft ingericht zoals deze is?

Ik heb mijn tuin op de wijze ingericht omdat ik dit mooi vind. Ik houd ervan om allerlei beeldjes in de tuin te hebben en gezellig te kunnen kletsen met de buren. Het is hier een ontmoetingsplek waar ik lekker een praatje kan maken.

Wat vindt u van bomen en planten in een tuin?

Ik vind planten met mooie bloemen wel heel erg leuk en in de zomer zet ik ook nog wel bloempotten buiten met leuke plantjes erin. Bomen vind ik niet zo leuk. Het is mooi in een bos maar in een woonwijk zorgt het toch wel voor overlast. Al die bladeren op het pad, wat het ook glad maakt. En de afvoer raakt helemaal verstopt.

Zou u niet meer groen in uw tuin willen in de vorm van mooie bloemen in plaats van stenen?

Op zich zou ik er wel voor open staan maar ik heb niet heel veel tijd om te gaan tuinieren en ik wil wel gewoon lekker hier kunnen zitten.

Als er een mogelijkheid is waarop u niet veel onderhoud hoeft te plegen, nog steeds kan genieten van tuin maar wel meer groen heeft zou u dan meer groen nemen?

Daar zou ik dan over na moeten denken. Maar dat klinkt wel goed! Maar ik denk niet echt dat het haalbaar is hier hoor. Ik heb geen groene vingers dus het zou wel echt onderhoudsarm moeten zijn. En ik wil ook liever geen wespen in de tuin want dat vind ik heel vervelend in de zomer.

Interview 5

Kan u mij vertellen waarom u uw tuin zo heeft ingericht zoals deze is?

Dat is een hele goede vraag. Eigenlijk wonen wij hier nog niet zo heel erg lang en is de tuin vooral nog zoals toen we hier kwamen wonen. Wij willen nog wel wat veranderen in de tuin, meer naar onze smaak inrichten.

Hoe zouden jullie de tuin dan graag willen inrichten?

Wij willen graag andere tegels willen want deze worden helemaal glad met dat groene spul, en daar in de hoek willen we dank graag een aantal planten neerzetten.

Wat vinden jullie van veel tegels in uw tuin zoals het nu is?

Wij vinden het wel redelijk mooi hoor maar we hebben het liefst wel een strakke tuin waarin alles mooi bij elkaar past.

En wat zou u ervan vinden als er meer ruimte aan groen wordt gegeven?

Als het mooie bloemen of struiken zijn dan is het heel erg mooi. Het moet alleen niet heel groot worden want dan gaat het zo richting de burens groeien en we hebben geen zin in ruzie met de burens. Wij vinden het wel belangrijk om ook wel de natuur te helpen en de bijtjes dus we denken wel dat we hier wat bloemen zal laten bloeien maar daarover moeten het nog even goed hebben samen.

Interview 6

Kan u mij vertellen waarom u uw tuin zo heeft ingericht zoals deze is?

Zo daar moet ik even over nadenken hoor. Deze vraag krijg ik niet vaak. Momenteel ben ik niet zo tevreden met hoe mijn tuin is. Ik zou het eigenlijk graag anders willen.

Hoe zou u het anders willen?

Helemaal anders het liefst. Ik heb destijds grind in de tuin aan laten leggen maar ik mis toch wel weer een gazon in de tuin. Lekker in de zomer met de blote voeten in het gras, dat vind ik heerlijk. Met blote voeten op het grind is geen aanrader kan ik je vertellen!

Zou u naast het gazon nog meer groen in uw tuin willen, zoals struiken of bloemen?

Ja, dat wil ik wel graag. Ik wil graag een afscheiding met de burens en het liefst met een mooie haag.

Wat vindt u van stenen in uw tuin?

Zolang het niet meer grind is vind ik stenen ook wel mooi in de tuin. Vooral het looppad moet voorzien worden van stenen. Want anders wordt alles zo modderig wanneer er een bui komt en dan wordt ook het hele huis helemaal vies.

Interview 7

Kan u mij vertellen waarom u uw tuin zo heeft ingericht zoals deze is?

Ik heb mijn tuin eigenlijk zo ingericht dat ik er zo min mogelijk aan hoeft te doen en lekker kan genieten wanneer ik vrij ben.

Wat zou u ervan vinden als er meer groen in uw tuin aanwezig is?

Ik vind groene tuinen wel heel erg mooi met een mooi gazon en wat struiken. Maar dat heb ik momenteel niet want ik ben regelmatig een poos weg voor mijn werk en dan wil ik niet terugkomen in een oerwoud. Ook is mijn tuin wel prima zo. Ik hoeft zo niet heel erg veel te doen maar kan wel lekker genieten met familie en vrienden in de zomer.

Is onderhoud het enige wat u tegenhoudt om uw tuin te vergroenen?

Momenteel is dat inderdaad wel echt het grootste nadeel van een groene tuin. Ik heb er eigenlijk verder nooit echt over nagedacht omdat ik nu wel tevreden ben met hoe het is. Ik heb een mooie grote barbecue en lekker loungeset dus ik zie ook niet in waarom ik het zou veranderen.

Begrippenlijst

Begrip	Defenitie/verklaring
Begrippenlijst	Een opsomming van de begrippen in deze scriptie die een beknopte uitleg behoeven.
Bibliografie	Bronvermelding van alle bronnen die in de scriptie zijn gebruikt.
Biodiversiteit	Biodiversiteit is de verscheidenheid aan leven in een bepaald gebied. Biodiversiteit omvat alle soorten planten, dieren, micro-organismen maar daarnaast ook de genetische variatie binnen soorten. Ook behoort de variatie aan ecosystemen tot biodiversiteit. Biodiversiteit is kort gezegd het totaal aan levende organismen, systemen en de interactie daartussen (Wageningen University & Research, 2021).
Dankwoord	Dankbetuigingen naar iedereen die de schrijver van deze scriptie heeft geholpen en gesteund tijdens het proces.
Inhoudsopgave	Opsomming van alle hoofdstukken plus de paginanummers en bijlagen
Inleiding	Introducerende tekst van het onderwerp, de probleemstelling en beschrijving van hoe de scriptie in elkaar zit.
Vergroenen	Vergroenen houdt in dat een tuin niet alleen groen is wat betreft kleur maar ook voldoet aan de 6 V's die belangrijk zijn voor een compleet leefgebied voor diverse soorten. De 6 V's betreffen voedsel, veiligheid, voortplanting, vocht, verbinding en variatie. De 6 V's is een concept wat wordt gehanteerd binnen Econsultancy en vormt de basis aan eisen voor een duurzaam leefgebied.
Verzadiging	Verzadiging in de context van interviews houdt in dat de antwoorden op elkaar beginnen te lijken en er geen nieuwe informatie naar voren komt.
Strategisch plan	Het strategisch plan is een document waarin beschreven wordt wat er bereikt dient te worden en een advies over hoe dit bereikt zou kunnen worden.